Openplus

OPENPLUS GIDS

OVER DE KRACHT VAN EEN SAMENHANGEND OPENRUIMTENETWERK

Van idee naar project.
Van kans naar impact.

De open ruimte in Brussel en de Vlaamse Rand staat onder druk. Toch liggen daar ook kansen: voor natuur, voor mensen en voor de leefomgeving van morgen. In de **Openplus Gids** ontdek je hoe losse initiatieven samen meer kracht krijgen, en hoe jij met jouw project kan bijdragen aan een robuust en verbonden openruimtenetwerk.

Dit is geen eindpunt, maar een begin. Om samen te tekenen, uit te proberen en verder te bouwen. Want dat is precies wat deze gids wil doen: een levende onderlegger bieden waarop losse initiatieven samenkomen en elkaar versterken in één groot openruimtenetwerk.

De Openplus Gids laat je kennismaken met de bouwstenen van het openruimtenetwerk: het proces, de kansenkaart, de strategische acties om ecosysteemdiensten te realiseren en de Openplus Centrale. Samen vormen ze een stevige basis om lokale projecten in het grotere netwerk van open ruimten te weven. Zo groeit het geheel stap voor stap uit tot een **robuust netwerk van open ruimte** dat landschappen verbindt, en de leefkwaliteit voor mens én natuur versterkt.

MET DANK AAN IEDEREEN DIE DEZE OPENPLUS GIDS MEE MOGELIJK MAAKTE

Openplus is geen werk van één pen. Het is gegroeid uit de inzet van vele handen, hoofden en harten die samen het idee van het openruimtenetwerk hebben vormgegeven. Aan iedereen die mee tekende, sprak, discussieerde, uitdaagde of verder keek dan vandaag: **dankjewel.** Deze Openplus Gids is er dankzij jullie, en voor alle openruimtemakers die nu en in de toekomst nog mee het verschil zullen maken.

HALLO OPENRUIMTEMAKER

Jij ziet wat anderen soms over het hoofd zien:
dat open ruimte geen lege plek is, maar een bron van leven
die mens en natuur met elkaar verbindt.

Dankzij jou vindt water opnieuw zijn weg,
krijgen planten en dieren de ruimte om te floreren,
en ontstaan plekken waar mensen kunnen ademen,
bewegen en elkaar ontmoeten.

Dit boek is er voor jou, openruimtemaker.

Als dank voor wat je al doet,
als steun om te blijven voortbouwen.
Ook om je nieuwe mogelijkheden te laten zien,
om je te ondersteunen, en om samen de open ruimte nog sterker te maken.

Want elke stap die je nog zal zetten, groot of klein,
is een nieuwe kans om Brussel en de Vlaamse Rand
dichter bij een gezonde en veerkrachtige
leefomgeving te brengen.

© Filip Claessens

open ruimte maker

(de; m/v/x; meervoud: openruimtemakers)

Degene die zich inzet voor het versterken, verbinden en toekomstbestendig maken van open ruimte, vanuit zorg voor mens, dier en natuur; vaak in samenwerking met anderen over sectoren, disciplines en grenzen heen.

Openplus

© SWECO

inhoud

01 **Open ruimte, open kansen**

Waarom al die aandacht voor open ruimte? 11
Ecosysteemdiensten: geschenken van de natuur 12
Open ruimte onder druk, leefkwaliteit onder druk 13
Open ruimte als hefboom voor morgen 15
Open ruimte in Brussel en de Vlaamse Rand 16

02 **Van groene snippers naar één robuust netwerk van open ruimte**

Het openruimtenetwerk in een notendop 21
Een kaart vol mogelijkheden 23
Elk landschap vertelt zijn verhaal 25
Gebiedsgerichte maatregelen die het verschil maken 26
Wat kan jij met jouw project doen? 27

03 **Eén plus één plus één in actie**

Twee bossen, één waterlandschap 37
De beek die opnieuw leerde kronkelen 39
Van rivier tot landschapspark 40

04 **De Openplus Centrale: jouw hefboom voor meer impact op het terrein**

Open ruimte creëren is een uitdaging 49
Sneller van lokaal initiatief naar geïntegreerde impact 50
Is de Openplus Centrale iets voor jou? 51

05 **Wat het netwerk zo sterk maakt**

De waarden die ons verbinden 57
Samen over grenzen heen 59

Corridors als gids 63
Een snelle oriëntatie in het openruimtenetwerk

01

Verkenning open ruimte

OPEN RUIMTE, OPEN KANSEN

Openplus

01

OPEN RUIMTE, OPEN KANSEN

In Brussel en de Vlaamse Rand zijn mens en natuur nauw verweven. Bossen, parken, valleien, het groen in straten en op pleinen vormen samen de unieke rijkdom van dit gebied: ze zorgen voor frisse lucht en koelte, bieden ruimte om te wandelen, te fietsen, te spelen en elkaar te ontmoeten. Ze geven ademruimte.

Maar die open ruimte staat onder druk: groene plekken verdwijnen, dichtbebouwde buurten houden de hitte vast en regenwater vindt zijn weg niet meer. Terwijl er nog volop kansen zijn om de leefkwaliteit in Brussel en de Vlaamse Rand te verbeteren.

Voor we inzoomen op de kansen, verdiepen we ons in dit deel in het belang en de uitdagingen van open ruimte. Het laat zien waarom open ruimte zoveel meer is dan 'groen alleen', en waarom het nú tijd is om ermee aan de slag te gaan.

WAAROM AL DIE AANDACHT VOOR OPEN RUIMTE?

Het antwoord is eenvoudig: open ruimte is van levensbelang. Het is onze **natuurlijke bondgenoot.**

Open ruimte vangt regen op, houdt water vast en tempert zo klimaatextremen. Ze brengt schaduw en verkoeling, zuivert de lucht, voedt de bodem en biedt ruimte voor biodiversiteit. En ook mensen vertoeven er maar al te graag om te ontspannen of elkaar te ontmoeten. Kijk goed, en je ziet hoe alles samenwerkt: Zoals de kikker in de sloot die insecten bestrijdt en tegelijk laat zien dat het water gezond is. De vogel die zijn nest bouwt in een houtkant die beschutting en voedsel biedt. De zoemende bij die wilde bloemen én gewassen bestuift. Een buurtpark dat mensen samenbrengt terwijl het ook overtollig regenwater opvangt. Bomen die frisse lucht bieden en verkoeling op hete zomerdagen. Vijvers en groenzones die water bufferen én leefruimte geven aan talloze dieren. Of die favoriete plek waar je kan wandelen, fietsen en spelen, of gewoon weer ademruimte vindt.

Open ruimte is met andere woorden een verhaal van verbinding: één plus één plus één. In die optelsom schuilt haar kracht. Want waar natuur natuur raakt, ontstaat stap voor stap een leefbare en gezonde omgeving in Brussel en de Vlaamse Rand.

© Vlaamse Landmaatschappij

© Regionaal Landschap Brabantse Kouters

© SWECO

ECOSYSTEEMDIENSTEN: GESCHENKEN VAN DE NATUUR

Alles wat ons omringt, voedt ons. Het graan in het brood, de schaduw van een boom, water om te drinken, verkoeling op hete dagen: ze komen allemaal uit dezelfde bron, de natuur. Zij geeft zonder te vragen, en precies daarom vergeten we soms hoe afhankelijk we van haar zijn.

Die natuurlijke goederen en diensten afkomstig van de natuur zijn **ecosysteemdiensten.** Om het makkelijk en overzichtelijk te houden, worden ze vaak ingedeeld in **drie groepen:**

1. Producerende diensten
Dat zijn tastbare producten die de natuur ons geeft zoals groenten en fruit, zuiver drinkwater, hout om te bouwen, vezels om te kleden en andere grondstoffen die we elke dag gebruiken.

2. Regulerende diensten
Die verwijzen naar de processen, zoals water bufferen, bijen die onze gewassen bestuiven, bossen die ons verkoelen en CO_2 opnemen. De stille natuurlijke hulp zeg maar.

3. Culturele diensten
Iets minder tastbaar, maar even waardevol: ruimte om te ontspannen en tot rust te komen, om te wandelen of te fietsen, te studeren, te spelen of gewoon te zijn. Plekken waar we elkaar ontmoeten en verbinden. Landschappen die ons inspireren en gezond houden. Kortom, geschenken voor hart en geest.

Het mooie aan die ecosysteemdiensten is dat ze altijd **méér zijn dan de som van de delen.** Geen losse voordelen dus, maar een samenhangend geheel van goederen en diensten die onze leefomgeving leefbaar en toekomstgericht houden.

Door in ecosysteemdiensten te denken, versterk je tegelijk luchtkwaliteit, klimaat, biodiversiteit én gemeenschap - met ademruimte voor volgende generaties. Maar omdat de open ruimte steeds schaarser wordt, verliezen we kostbare samenhang en veerkracht. En wat verdwijnt, komt niet zomaar terug.

Vanuit dat inzicht vormen de ecosysteemdiensten de basis voor het uitwerken van de kansenkaart van het openruimtenetwerk. Maar daarover meer in **Van groene snippers naar een robuust openruimtenetwerk.** Eerst staan we even stil bij de impact van open ruimten onder druk.

© Filip Claessens

01

OPEN RUIMTE ONDER DRUK, LEEFKWALITEIT ONDER DRUK

Nieuwe infrastructuur, gebouwen en andere vormen van verharding versnipperen het landschap. Door een gebrek aan samenhang slibt de open ruimte langzaam dicht, en dat heeft gevolgen. Want samen met het verdwijnen van open ruimte, verdwijnen ook de ecosysteemdiensten die ons elke dag zichtbaar en onzichtbaar ondersteunen.

Wat dat in de praktijk betekent, voel je op allerlei manieren in ons dagelijks leven.

"Door bevolkingstoename, biodiversiteitscrisis en klimaatverandering is er meer nood aan robuuste groene ruimten, met plaats voor mens én natuur."

Renaud Tondeur, Leefmilieu Brussel

Warmer in dichtbebouwde gebieden

De effecten zijn er al: hitterecords sneuvelen, straten lopen onder. Dichtbebouwde gebieden worden hitte-eilanden, buien worden heviger. Volgens het KMI zal België tegen 2100 een warmer klimaat kennen met meer intense hittegolven, nattere winters en een toename van zware neerslag die leidt tot meer wateroverlast, vooral in de zomer.

Meer kans op overstromingen

Verharding, overwelfde waterlopen en gemengde riolen laten regen niet meer de grond in. Gevolg: minder aanvulling van grondwater, meer overstromingen. Vandaag loopt één vijfde van het Brussels grondgebied en de provincie Vlaams-Brabant risico op overstroming, met duizenden gezinnen in kwetsbare gebieden. De waterkwaliteit van waterlopen gaat dan wel vooruit, maar blijft vaak nog onder de norm.

Te weinig bescherming van leefgebieden

Menselijke activiteiten en vervuiling versnipperen ecosystemen. Soorten verliezen hun leefgebied, biodiversiteit holt achteruit. Door verdroging en toenemende druk verkleinen de overlevingskansen van verschillende soorten, terwijl invasieve exoten de inheemse fauna en flora verdringen. Vooral open landschappen waar lucht, licht en ruimte de hoofdrol spelen hebben extra bescherming nodig.

Te weinig toegankelijk groen

Groen in de omgeving is een basisvoorwaarde voor gezondheid. Toch heeft 15% van de Brusselse woonomgevingen geen toegang tot dichtbij groen. De doelstelling van 30 m² park en 100 m² bos per bewoner ligt nog veraf. Ook in Vlaanderen toont de 3-30-300-regel* dat er werk aan de winkel is om leefomgevingen écht gezond te maken.

*3-30-300 stelt dat elke bewoner 3 bomen moet kunnen zien, elke buurt of wijk minstens 30% groenbedekking moet hebben, en dat elke bewoner binnen de 300 meter een grote publieke groenruimte moet kunnen bereiken.

Voedsel van ver, niet van hier

In de Vlaamse Rand en Brussel is de band tussen wat we telen en wat we eten grotendeels verdwenen. Landbouw richt zich weinig op lokale afzet, terwijl consumptie vooral steunt op import. De korte keten verzwakt, teelten verarmen en agro-ecologische praktijken blijven achter.

Een bodem die lijdt

Meer dan de helft van Brussel is verhard en ook in de Vlaamse Rand zien we een blijvende afname van open ruimte (tot 10ha per dag in Vlaanderen). Ecosystemen verliezen hun veerkracht en de leefomgeving wordt minder gezond. Bovendien is 10% van de bodems van het Brussels Gewest verontreinigd of in onderzoek, net als ruim de helft van de risicogronden in Vlaanderen. Bodemkwaliteit blijft een kwetsbaar punt.

De signalen zijn duidelijk: langere droogteperiodes, wateroverlast en hittestress drukken steeds zwaarder op Brussel en de Vlaamse Rand. En dat voelen we allemaal. Door vandaag te investeren in het behouden, herstellen, verbinden en versterken van open ruimte, bouwen we aan de veerkracht van morgen.

01

OPEN RUIMTE ALS HEFBOOM VOOR MORGEN

Minder biodiversiteit, overstromingen, of een bodem die lijdt, zijn geen lokale fenomenen. Jarenlange overexploitatie, intensieve landbouw en dichte bebouwing hebben wereldwijd hun sporen achtergelaten. De klimaatverandering vergroot die druk nog. Maar verrassend genoeg ligt precies in diezelfde open ruimte ook het krachtigste antwoord op de uitdagingen van vandaag en morgen.

Door de open ruimte te versterken en met elkaar te verbinden, maken we haar veerkracht groter. En kunnen we stap voor stap bouwen aan een omgeving die beter bestand is tegen klimaatverandering én waarin mens en natuur samen vooruit kunnen.

OPEN RUIMTE IN BRUSSEL EN DE VLAAMSE RAND

In Brussel en de Vlaamse Rand gebeurt al veel rond open ruimte. Dankzij de inzet van talloze openruimtemakers op het terrein groeit er lokaal ambitie en beweging. Maar de uitdagingen worden urgenter, en dat vraagt om meer samenhang en slagkracht.

Daarom bundelden het Departement Omgeving, Leefmilieu Brussel, perspective.brussels, OVAM, het Agentschap Natuur en Bos en de Vlaamse Landmaatschappij samen met andere partner-openruimtemakers, hun krachten om de onderlegger van een robuust openruimtenetwerk uit te tekenen. Een netwerk dat losse openruimte-initiatieven over de gewestgrenzen heen verbindt en versterkt zodat elk lokaal project meer gewicht, meer betekenis en meer toekomst krijgt.

Want een sterk openruimtenetwerk verbetert niet alleen de natuur, maar ook de leefkwaliteit, gezondheid en verbondenheid van mensen. Het brengt ademruimte, kansen en samenhang. Kortom: open ruimte die verbindt, maakt iedereen sterker.

Hoe dat openruimtenetwerk precies werkt en welke bouwstenen eraan verbonden zijn, lees je in **Van groene snippers naar één robuust netwerk van open ruimte**

Gemeente Grimbergen bouwt aan Buurtpark Borgt in de Tangevallei: natuurlijk vijverherstel, natte natuur, (integrale) waterbeheersing & valleibeleving.

Plantentuin Meise laat de Amelvonnebeek weer stromen: natuur herstellen, water slim beheren.

Het openruimtenetwerk groeit stap voor stap: één plus één plus één. Misschien is jouw initiatief wel de volgende plus? Ontdek het snel op: vlaanderen.be/openplus-centrale

02

Het openruimtenetwerk

VAN GROENE SNIPPERS NAAR EEN ROBUUST OPENRUIMTENETWERK

Openplus

02

VAN GROENE SNIPPERS NAAR EEN **ROBUUST** OPENRUIMTENETWERK

Open. *Daar staat het openruimtenetwerk voor: een blik die verder reikt dan vandaag en verder dan één wijk of gemeente. Met één vraag: hoe houden we Brussel en de Vlaamse Rand leefbaar en gezond voor mens én natuur? Plus. Want open ruimte wint aan kracht wanneer we haar delen: waar lokale ambities elkaar versterken, ontstaat een groter geheel.*

Vanuit die dubbele houding groeit onze aanpak: ***open blik, gerichte actie.*** *Zo willen we bouwen aan een robuuste groenblauwe structuur waarin losse open ruimten worden verbonden en elkaar versterken in een openruimtenetwerk. Dat doen we met een* ***stevige onderlegger, met strategische acties*** *en een* ***kansenkaart*** *die het bestaande potentieel zichtbaar maken, en met de* ***Openplus Centrale:*** *een dienstencentrale die lokale projecten ondersteunt en inschakelt in het grotere geheel.*

Zo krijgt de natuur opnieuw de ruimte om te doen waarin ze het sterkst is: zichzelf herstellen en ons mee laten groeien. Want een verbonden netwerk van open ruimte maakt de leefomgeving niet alleen gezonder, maar ook veerkrachtiger, rijker en levendiger.

In dit deel nemen we je stap voor stap mee in dat netwerk, en ontdek je hoe jouw project daarin een betekenisvolle schakel kan worden.

HET OPENRUIMTE-NETWERK IN EEN NOTENDOP

Het **openruimtenetwerk** is een doordacht geheel van open ruimte dat bijdraagt aan een gezonde, robuuste en kwaliteitsvolle leefomgeving. **Gezond** voor de mensen die er wonen en werken. **Kwaliteitsvol** voor de natuur die er haar plek vindt. En **robuust** in de zin dat het de gevolgen van klimaatverandering voldoende kan opvangen.

In de kern gaat het om **samenhang.** Geen lappendeken van versnipperde plekken, maar een landschap waarin straten en pleinen, bossen, parken, valleien, landbouwgronden elkaar versterken. Waar water weer de ruimte krijgt om te stromen, mensen elkaar kunnen ontmoeten en ook planten en dieren in een gezonde omgeving kunnen leven.

Vandaag is dat netwerk nog vooral een idee, een **toekomstbeeld,** verankerd in een **kansenkaart.** Die kaart maakt zichtbaar wat er al is, verbindt lokale initiatieven, vormt de basis om projecten met gebiedsgerichte strategische acties te versterken en wijst de weg naar een groter en sterker geheel.

De volgende stap is dat toekomstbeeld samen waarmaken. Dat vraagt om samenwerking over de grenzen heen: met lokale openruimtemakers in Brussel en de Vlaamse Rand, met bovenlokale partners en beleid die mee hun schouders zetten onder dit verhaal. Daarom zetten we in op het ontwikkelen van het openruimtenetwerk als collectief goed. Vlaanderen en Brussel trekken hierin samen op, zodat lokale projecten sneller en sterker ingebed raken in een breder netwerk over de gewestgrenzen heen.

Zo ontstaat impact die veel verder reikt dan wat losse lokale initiatieven ooit op zichzelf zouden kunnen bereiken. Want het **netwerk gaat verder dan herstel van de natuur alleen:** het schept ook sociale samenhang, gezonde leefomgevingen en economische voordelen.

In wat volgt lichten we de belangrijkste bouwstenen toe: de kansenkaart, de netwerken, de landschapsstructuren en de essentiële maatregelen die de optimale werking van ecosysteemdiensten bevorderen.

“Natuur dicht bij de mensen versterkt de biodiversiteit én de samenleving. Het geeft een antwoord op allerlei maatschappelijke uitdagingen rond leef-en omgevingskwaliteit, welzijn en klimaat. Bos en boom zijn daarom een must in elk duurzaam toekomstplan.”

Evelien Janssens, Dep. Omgeving

02

EEN KAART VOL MOGELIJKHEDEN

De **kansenkaart** van het openruimtenetwerk laat in één beeld zien hoeveel potentieel er schuilt in de open ruimte in Brussel en in de Vlaamse Rand. Ze maakt zichtbaar waar de natuur sterker kan worden, waar verbindingen mogelijk zijn en waar nieuwe plekken mogelijkheden creëren voor mens én milieu. Kortom, het is een kaart die kansen biedt.

Voor jou als openruimtemaker geeft het een duidelijk kader waarin lokale projecten en gebiedsgerichte inspanningen een plaats kunnen krijgen binnen één groter geheel. Deze houvast helpt je slimmere keuzes te maken en projecten goed op elkaar af te stemmen. Zodat het openruimtenetwerk stap voor stap kan uitgroeien tot een netwerk dat de leefbaarheid verbetert en de regio sterker maakt.

De kansenkaart van het openruimtenetwerk is een vertrekpunt om samen werk te maken van de open ruimte in Brussel en de Vlaamse Rand. Het biedt een overkoepelend kader waarin lokale projecten het verschil kunnen maken om het grotere geheel te versterken.

02

ELK LANDSCHAP VERTELT ZIJN EIGEN VERHAAL

Het openruimtenetwerk is gericht op het versterken van bestaande **landschappelijke structuren.** Die zijn heel uiteenlopend: van valleien en landbouwgebieden, over bosfragmenten, parken, natuurgebieden, tot belangrijke infrastructuurassen of corridors.

Door de verschillende structuren te groeperen op basis van hun eigen typering en kenmerken, ontstaat er een duidelijk overzicht. Zo zie je beter welke rol elk stukje open ruimte speelt, waar bepaalde accenten liggen en welke specifieke strategische acties het verschil kunnen maken om de ecosysteemdiensten op een meer systematische manier te ontwikkelen.

In een vallei kan de klemtoon bijvoorbeeld liggen op waterbuffering en verkoeling, in landbouwgebied op korte keten en gezonde bodems, in bossen op biodiversiteit en CO_2-opslag, en in parken op gezondheid, recreatie en ontmoeting.

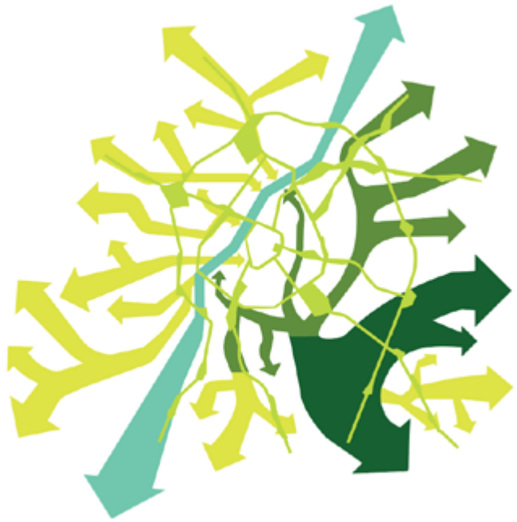

Het netwerk van open ruimten wordt opgedeeld in verschillende landschappelijke structuren en onderliggende corridors. Zodoende ontstaat een typering van verschillende soorten landschappen in en rond Brussel.

De Westelijke Valleien werken als natuurlijke sponsen: ze houden water vast en beschermen zo de dichtbebouwde wijken stroomafwaarts tegen overstromingen.

De Zennevallei en het Kanaal zijn brede, corridors die luchtstromen en groen samenbrengen om tot diep in het gebied verkoeling te brengen.

De Parkvalleien – zoals de Woluwe of de Maalbeek – zijn vaak verborgen, maar vormen onmisbare natuurinclusieve en recreatieve verbindingen in een dichtbebouwd weefsel.

De Infrastructuurassen (wegen, kanaal en spoorlijnen) kunnen ruimte bieden aan langgerekte ruimten voor fauna, flora, waterbuffering en zachte verbindingen.

De Landschapskamers van Linkebeek, Overijse en Sint-Genesius-Rode vormen open landbouwkamers en verbindingsgebieden om bosfragmenten aan elkaar te rijgen, waar het aangenaam vertoeven is.

Het Zoniënwoud is en blijft de groene long van de regio: een natuurkern die we moeten beschermen, versterken en beter verbinden met omliggende parken, groen- en woongebieden.

Elk landschap is verschillend en kan op zijn eigen specifieke manier bijdragen aan het versterken van ecosysteemdiensten. Waarbij elke plek meerdere functies tegelijk kan vervullen.

Meer over die verwevenheid van de ecosysteemdiensten vind je in de bijlage **over de corridors als gids:** een blik op de groene schakels die het netwerk samenhouden en richting geven aan toekomstige projecten.

GEBIEDSGERICHTE MAATREGELEN DIE HET VERSCHIL MAKEN

Elk gebied heeft een eigen karakter. Daardoor bieden sommige openruimtestructuren unieke kansen die vragen om een gerichte aanpak. Zo krijgt elke plek precies wat ze nodig heeft om te bloeien. En groeit het geheel krachtiger mee.

Maar het geheel laten groeien kan alleen met een brede blik. Of het nu bijvoorbeeld gaat over water, bodem, natuur, economie, wonen, of recreatie: alles is met elkaar verweven. Dat vraagt om samenwerking tussen lokale besturen, organisaties, burgers en bedrijven, afstemming en keuzes die verder reiken dan één domein of partij. Vanuit die brede samenwerking ontstaat ook de nood aan houvast. Om open ruimten in de Vlaamse Rand en Brussel meer kracht te geven, biedt het openruimtenetwerk handvatten in de vorm van concrete ingrepen en maatregelen. Die kunnen in projecten worden toegepast om meer samenhang te creëren en verbinding te versterken.

Die maatregelen kwamen niet zomaar uit de lucht vallen. Ze groeiden uit ontwerpend onderzoek en sluiten aan bij wat de natuur ons elke dag geeft zoals o.a. zuivere lucht, waterberging, schaduw of vruchtbare bodems.

Het meer gestructureerd en systematisch toepassen van deze ingrepen in de open ruimte brengt heel wat voordelen met zich mee:

- **Projecten versterken elkaar;**
- **Initiatieven raken beter ingebed in hun omgeving;**
- **Elk project krijgt meer draagkracht binnen het grotere geheel;**
- **Stap voor stap ontstaat een leefomgeving die gezonder, robuuster en toekomstbestendig is, voor mens én natuur.**

Elke ingreep of maatregel vertrekt daarbij vanuit het principe: het moeten oplossingen zijn die de natuur versterken, én tegelijk ons leven aangenamer maken. Met zorg voor gezonde bodems, respect voor water en natuurherstel.

02

WAT KAN JIJ MET JOUW PROJECT DOEN?

Open ruimte versterken kan op zoveel manieren: door een schoolplein groener te maken, biodiversiteit te vergroten, ruimte te maken voor water of zelfs nieuwe vormen van voedselproductie te verkennen. De bouwstenen hieronder tonen de belangrijkste domeinen waarin projecten het verschil kunnen maken.

Laat je inspireren door enkele specifieke maatregelen die ecosysteemdiensten doen groeien, en ontdek wat jouw project mogelijk kan maken. Zo wordt meteen zichtbaar hoe jouw initiatief kan doorgroeien tot een sterke schakel in het grotere netwerk van open ruimte.

© THC Handboogher

© Filip Claessens

PUBLIEKE GROENE RUIMTEN VERSTERKEN

Parken en publieke groene ruimten verbinden mens en natuur. De vraag naar buurtgroen groeit, daarom is het belangrijk om bestaande parken, bossen en natuurgebieden te versterken én uit te breiden.

Zo doe je dat

- Verhoog de biodiversiteit door nieuwe habitats te creëren of bestaande te verbeteren.
- Verbind groene ruimten met elkaar via robuuste corridors en stapstenen.
- Geef water meer ruimte, met buffering, bredere stromen en maximale ruimte voor infiltratie.
- Zorg voor toegankelijke, koele plekken met schaduw en waterbeleving.
- Kies bewust voor inheems groen en beheer bestaand groen op een meer natuurinclusieve manier.
- Maak ruimte voor ontspanning, maar houd het in balans met wat de natuur aankan.

© Vlaamse Landmaatschappij

BLAUW NETWERK VERSTERKEN

Meer ruimte geven aan water helpt tegen de gevolgen van klimaatverandering, zoals overstromingen, hitte-eilanden in dichtbebouwde gebieden en droogtestress.

Zo doe je dat

- Leg beken opnieuw open en verbreed ze, zodat er meer ruimte komt voor water.
- Breng het aanwezige water in beeld en maak het zichtbaar in het landschap.
- Vergroot de rol van water in valleien, bijvoorbeeld in de Zennevallei, en herstel de link met hun moerasverleden.
- Bepaal waar water kan infiltreren of worden vastgehouden: de grondwatertafel en het reliëf van de omgeving geven hierbij richting.
- Werk aan een betere waterkwaliteit, zodat ecosystemen en mensen er samen voordeel uit halen.

© Filip Claessens

STRATEN EN PLEINEN VERGROENEN EN ONTHARDEN

Minder verharding en meer groen maken buurten niet alleen mooier, maar ook leefbaarder. Door ruimte te geven aan bodem, planten en water ontstaan aangename straten en pleinen waar natuur en mensen elkaar vinden.

Zo doe je dat

- Verwijder verharding waar mogelijk en kies voor oplossingen zoals bestrating met open voegen, afvoer van regenwater naar onverharde zones, tegeltuinen of wadi's.
- Plant meer hoogstammige bomen en leg waterpartijen aan om voor schaduw en verkoeling te zorgen.
- Kies straatbomen zorgvuldig, met oog voor continuïteit en diversiteit, zodat ze fauna ondersteunen en uitgroeien tot toekomstbomen.
- Creëer duurzame biotopen en zie groenelementen niet als vervangbaar stadsmeubilair, maar als levende structuren.
- Combineer ontharding en vergroening, en zorg dat ze samen verbindingen versterken op een natuurinclusieve manier.

INFRASTRUCTUUR GROENER MAKEN

Infrastructuur hoeft geen breuklijn te zijn in het landschap. Door wegen en spoorlijnen natuurinclusief in te richten kunnen ze bijdragen aan een sterker openruimtenetwerk én tegelijk hun negatieve impact zoals vervuiling of geluidshinder op de omgeving verminderen.

Zo doe je dat

- Voorzie buffering van gemotoriseerd verkeer om de lokale luchtkwaliteit te verbeteren.
- Integreer mobiliteitsinfrastructuur beter in het landschap om geluidsoverlast te beperken.
- Maak infrastructuur compacter en smaller, zodat er ruimte vrijkomt voor groene bermen en bomen die hittestress tegengaan.
- Gebruik bloemenborders en infiltratiestroken (begroeide wadi's) om regenwater op te vangen en de stad groener te maken.
- Stem openbare verlichting af op de noden van fauna.
- Kies inheemse beplanting die toekomstbestendig is en goed past bij de omgeving.
- Zet brede infrastructuurruimtes in voor actieve modi (wandelen, fietsen) en openbaar vervoer.
- Voorzie ecopassages over of onder infrastructuur om natuur te verbinden.

VOEDSEL ANDERS PRODUCEREN

Voedselproductie kan vandaag meer betekenen dan enkel klassieke landbouw. Door te kiezen voor natuurinclusieve en klimaatrobuuste praktijken ontstaat er ruimte voor gezonde voeding, een gezondere bodem en meer biodiversiteit – in de buurt waar mensen wonen en werken.

Zo doe je dat

- Herstel en versterk natuurlijke beken- en grachtennetwerken.
- Kies voor gestuurd peilbeheer in plaats van drainage.
- Voorzie natuurinclusieve - en vriendelijke randen rond landbouwpercelen met bomen en struiken, met aandacht voor bestuivers.
- Verbeter bodems via koolstofbeheer en doordachte teeltrotatie.
- Zet in op variatie in teelten met oog op lokale afzetmarkten, diversiteit en klimaatrobuustheid.
- Stimuleer korte ketens, zodat voedsel direct in de omgeving kan worden afgezet.
- Bescherm kostbare bodems tegen erosie.

BUITENRUIMTE BEDRIJVEN NATUUR- EN KLIMAATINCLUSIEF AANLEGGEN

De buitenruimte van bedrijven biedt veel meer dan logistiek of parkeren alleen. Door ze natuurinclusief in te richten, ontstaan kansen voor natuur, werknemers en klanten. Zo wordt het terrein niet alleen efficiënter ingericht, maar ook een inspirerend voorbeeld dat waarde toevoegt: sociaal, natuurgericht én economisch.

Zo doe je dat

- Cluster ruimte voor logistiek, parkeren en opslag, zodat er meer plaats vrijkomt voor ontharding, natuurinclusieve en natuurvriendelijke verbindingen.
- Zet in op bodemsanering en natuurgebaseerde oplossingen op strategische plekken in het ecologische netwerk.
- Vergroen bedrijfsgebouwen met gevelgroen en groendaken.
- Voorzie collectieve, groene buitenruimten die ook door werknemers gebruikt kunnen worden.
- Beheer bestaand groen zodat het de natuur versterkt in plaats van verzwakt, met het oog op de lange termijn.
- Maak ruimte voor het hergebruik van water en waterinfiltratie.

BUITENRUIMTE PUBLIEKE GEBOUWEN NATUUR- EN KLIMAATVRIENDELIJK AANLEGGEN

De overheid beschikt over heel wat publieke eigendommen. Door die op een natuur- en mensvriendelijke manier te versterken, ontstaan er kansen voor natuur, bewoners en bezoekers. Bovendien kan de overheid zo het goede voorbeeld geven en particulieren inspireren.

Zo doe je dat

- Optimaliseer het gebruik van groen en ga voor minder verharde ruimte voor wegen en parkeren.
- Voorzie inclusieve open ruimten met plaats voor ontspanning en contact met de natuur.
- Ontwikkel groenblauwe ruimten rond scholen, zodat kinderen leren over klimaatadaptatie en ecosysteemdiensten.
- Verbind publieke open ruimten op een natuurinclusieve manier met omliggende natuurlijke structuren.
- Maak ruimten beter toegankelijk via netwerken voor voetgangers en fietsers.
- Beheer bestaand groen zodat het de natuur versterkt in plaats van verzwakt, met het oog op de lange termijn.

RESIDENTIËLE BUITENRUIMTE NATUUR- EN KLIMAATVRIENDELIJK AANLEGGEN

Een groot deel van de open ruimte bestaat uit privétuinen. Wanneer elke tuin een stukje groener en natuurinclusiever wordt ingericht, is de gezamenlijke impact enorm. Zo groeit een netwerk van tuinen dat niet alleen meer natuur en biodiversiteit brengt, maar ook bijdraagt aan een gezonde en aangename leefomgeving voor iedereen.

Zo doe je dat

- Verminder verharding en kies voor beplanting met meerwaarde voor de lokale natuur.
- Zorg dat tuinen aansluiten op een groter ecologisch netwerk in plaats van losse, geïsoleerde stukjes groen.
- Creëer natuurlijke afscheidingen om tuinen af te bakenen om fauna en flora meer ruimte te geven.
- Beheer bestaand groen zodat het de natuur versterkt in plaats van verzwakt, met het oog op de lange termijn.
- Deel tuinen of maak ze deels publiek toegankelijk waar mogelijk.
- Voorzie schuilplekken en leefruimten voor dieren.

DYNAMISCHE NETWERKEN

Door te investeren in de ontwikkeling van ecosysteemdiensten worden verschillende types netwerken versterkt. Omdat deze netwerken deels overlappen, vraagt de gecombineerde ontwikkeling van ecosysteemdiensten om doordachte keuzes. Op die manier zorgt het geheel voor een maximale opbrengst.

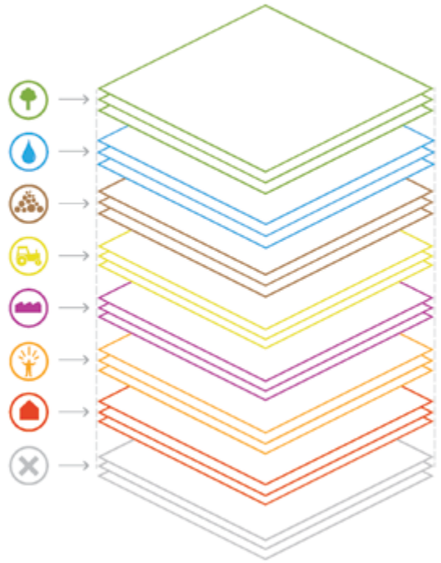

Groen Netwerk - versterken van het ecologisch systeem
De biodiversiteit en natuurlijke ecosystemen versterken

Blauw Netwerk - versterken van het hydrologisch systeem
Natuurlijke hulpbronnen ontwikkelen, risico's beheersen, bodemdegradatie bestrijden

Bruin Netwerk - verbeteren van de bodem en de ondergrond
Bestrijden van bodemdegradatie, onthaden, vernatuurlijken

Geel Netwerk - versterken van landbouwsystemen
Agro-ecologische landbouw bevorderen, lokale afzet maximaliseren

Magenta Netwerk - verhogen van de leefbaarheid
Zorgen voor gezonde lucht en een gezond microklimaat

Oranje Netwerk - versterken van het recreatief weefsel
Publiek medegebruik vergroten

Rood Netwerk - betrekken van het bebouwd weefsel
Ecologische performantie binnen het bebouwde weefsel verhogen, ontharden en vernatuurlijken

Grijs Netwerk - geïntegreerd infrastructuurnetwerk
Het groene karakter van infrastructuren verhogen

Elk project in het openruimtenetwerk voegt op zijn eigen manier iets toe aan een gezondere leefomgeving. Deze praktische strategische acties helpen je om te bepalen welke ecosysteemdiensten jij kan creëren, herstellen of versterken. Versterk je de natuurlijke sponswerking van het landschap door water beter te laten infiltreren? Geef je het bodemleven weer adem? Creëer je ruimte voor meer biodiversiteit of zorg je voor verkoeling in een verstedelijkt gebied? Al die bijdragen tellen. Samen versterken ze de geschenken van de natuur en vormen ze het weefsel van een robuuster netwerk.

Benieuwd of en hoe jouw project deel kan uitmaken van het openruimtenetwerk? Lees verder in de Openplus Centrale. Of duik eerst nog even in de verhalen van andere openruimtemakers om te zien wat er kan bewegen in deel Eén plus één plus één in actie.

03

Inspiratie voor openruimtemakers

EÉN PLUS ÉÉN PLUS ÉÉN IN ACTIE

Openplus

03

EÉN PLUS ÉÉN PLUS ÉÉN IN ACTIE

Het openruimtenetwerk groeit niet vanzelf groeit niet vanzelf. Het ontstaat waar mensen, ideeën en plekken elkaar vinden. Elke ontharding, elke herstelde beek, elk nieuw stukje groen voegt iets toe aan het grotere geheel. Eén project op zich verandert een deel, maar samen vormen ze een openruimtenetwerk dat ook nog volgende generaties zuurstof blijft geven.

In dit deel ontdek je hoe het er in de praktijk kan uitzien aan de hand van enkele inspirerende voorbeelden. Ze tonen hoe openruimtemakers open ruimten vandaag al realiseren. Van natte natuur tot groene vinger tussen stad en platteland: elk voorbeeld bewijst dat één plus één plus één het begin is van een levend netwerk waarin elke plek telt.

Floordambos en Peutiebos

TWEE BOSSEN, ÉÉN WATERLANDSCHAP

Aan de rand van Vilvoorde en Steenokkerzeel liggen het Peutiebos en het Floordambos, twee veenbossen die ooit één nat geheel vormden. De aanleg van de E19 en de spoorlijn Brussel–Antwerpen sneed dat landschap in twee. Binnen het Blue Deal-programma lokaal hefboomproject Natte Natuur en het landinrichtingsproject Woluwe – Trawool – Floordambos van de Vlaamse Landmaatschappij werd de waterhuishouding hersteld en de ecologische band tussen beide gebieden opnieuw versterkt.

Van plan tot praktijk

De Ravaartstraat, ooit een brede verkeersas, kreeg een nieuw leven als natte natuurzone. Een deel van het verhard oppervlak werd opgebroken, zodat regenwater opnieuw ruimte krijgt in moeraszones, poelen en grachten. Die bufferen het water en laten het traag in de bodem zakken. De oude brug over de E19 en de spoorlijn is omgevormd tot ecobrug met een fiets- en wandelpad. Ook de aansluitende zones zijn onthard, waardoor de vrijgekomen ruimte opnieuw natuur kon worden. Zo herstelt de ecobrug niet alleen de verbinding tussen Peutiebos en Floordambos, maar vormt ze ook de schakel in een nieuwe groene ader tussen Vilvoorde en Steenokkerzeel waar water, mens en landschap weer één geheel vormen.

Impact

- **Water:** meer lokale infiltratie en buffering, minder vervuild afstromend water
- **Natuur:** behoud en versterking van watergebonden soorten, uitbreiding van veenbos.
- **Mens:** nieuwe belevingsruimte met zichtbare waterdynamiek, meer verbondenheid tussen woonzones en natuur.

© Vlaamse Landmaatschappij

Wat leerden we onderweg?

- Vergunningsprocedures in natuurgebied zijn complex, vroeg overleg loont.
- Grote projecten vragen bundeling van financiering en nauwgezette opvolging tijdens de uitvoering.
- Kleine ingrepen maken verschil: doorgangen voor kleine dieren, extra gronddammen en het loskoppelen van poelen van grachten verbeteren het resultaat aanzienlijk.

Wie trok mee aan de kar?

Stad Vilvoorde, gemeente Steenokkerzeel, Departement Omgeving, Vlaamse Landmaatschappij, Agentschap Wegen en Verkeer, Provincie Vlaams-Brabant en andere lokale partners.

Openruimtetip

Waar water stroomt, groeit ook samenhang. Behandel water, natuur en infrastructuur niet als aparte thema's. Ontwerp ze als één samenhangend systeem.

© Vlaamse Landmaatschappij

© Vlaamse Landmaatschappij

© Vlaamse Landmaatschappij

03

Amelvonnesbeek in de Plantentuin van Meise

DE BEEK DIE OPNIEUW LEERDE KRONKELEN

De Amelvonnesbeek in de Plantentuin van Meise was jarenlang rechtgetrokken en functioneerde nauwelijks nog als natuurlijk watersysteem. Binnen het *Water+Land+Schap*-programma en met steun van de *Blue Deal* werd de beek heringericht tot een meanderend, veerkrachtig systeem dat zich door het landschap weeft en de Groene Noordrand beter wapent tegen extreme weersomstandigheden.

Van plan tot praktijk

De loop van de beek werd verdubbeld in lengte en ingericht met flauwe oevers, moeraszones en ruimte voor een toekomstig moerasbos. De waterbergingscapaciteit werd verviervoudigd en de afvoer vertraagd, waardoor meer infiltratie optreedt en piekdebieten worden afgevlakt.

Impact

- **Water:** tien keer meer buffercapaciteit, minder kans op overstroming en droogte.
- **Natuur:** ontwikkeling van moerasbos en natte graslanden met hoge ecologische waarde.
- **Mens:** nieuwe natuurbeleving in de Plantentuin en voorbeeldfunctie voor waterbeheer in erfgoedlandschappen.

Wat leerden we onderweg?

- Waterbeheer en erfgoed kunnen perfect samengaan als ontwerpers vroeg samenwerken.
- Door ruimte te geven aan water, ontstaan tegelijk nieuwe habitats.
- Natte natuurprojecten vragen langetermijnbeheer om hydrologische winst vast te houden.

Wie trok mee aan de kar?

Plantentuin Meise, Openplus Centrale Vlaamse Rand, Departement Omgeving, het Strategisch Project Groene Noordrand, de Blue Deal en partners binnen Water+Land+Schap.

Openruimtetip

In de natuur wint krom meestal van recht. Durf het water terug te geven wat het ooit had: ruimte, traagheid en kronkels.

© Maarten Strack

© Kenny Stevens

Zinderende Zenne

VAN RIVIER TOT LANDSCHAPSPARK

Binnen het Strategisch Project Zennevallei bundelen vijf gemeenten langs de Zenne hun krachten voor de uitbouw van het landschapspark *Zinderende Zenne*. De rivier vormt er de ruggengraat: door haar weer ruimte te geven en een aaneensluitend *Zennepad* aan te leggen, groeit stap voor stap een landschap dat water, natuur en mens opnieuw samenbrengt.

Sinds 2017 krijgt dat landschap vorm. Het eerste *Zenneterras* werd toen aangelegd. In 2025 volgen drie nieuwe terrassen in Beersel en Lembeek, waaronder één als vertrekpunt voor kajaktochten. In totaal komen er zeven Zenneterassen, waarvan drie in Halle, die we verderop nog uitlichten. Ook het omliggende landschap wordt hersteld. Verharde zones, zoals een voormalige industriegrond en een schoolspeelplaats, maken plaats voor groen en water. Zo ontstaat een samenhangend netwerk van plekken waar de Zenne opnieuw zichtbaar, beleefbaar en levend wordt.

De volgende voorbeelden zoomen in op drie onderdelen van de Zinderende Zenne.

Zenneterrassen

ALS STAD EN RIVIER WEER OOGCONTACT MAKEN

De Zenne was ooit de levensader van Halle, maar raakte decennialang uit beeld door verharding, vervuiling en industriële bebouwing. Nadat de waterkwaliteit opnieuw was verbeterd, grepen stad Halle, de Vlaamse Milieumaatschappij en partners van het strategisch project Zennevallei de kans om de rivier weer zichtbaar en beleefbaar te maken. Langs drie plekken in de stad kreeg de Zenne opnieuw een gezicht, met terrassen, stapstenen en groene oevers die uitnodigen om dichterbij te komen.

Van plan tot praktijk

Aan het Albertpark, de Leide en het Thérèsiabos werden nieuwe Zenneterrassen aangelegd. Ze brengen mensen letterlijk tot aan het water, via zittrappen, vlonders, stapstenen en groene randen. De plekken zijn tegelijk rustpunt, uitkijkplek en startpunt voor wandelroutes. Oude muren en fabriekspanden kregen nieuwe muurschilderingen, zodat ook erfgoed en cultuur deel worden van het rivierverhaal.

© Klaas Verdru

Impact

- **Water:** de Zenne opnieuw zichtbaar en toegankelijk, met ruimte voor natuurlijke oevers.
- **Natuur:** herstel van rivierlandschap en verbinding met omliggende groenzones.
- **Mens:** nieuwe publieke plekken voor rust, ontmoeting en zachte recreatie.

Wat leerden we onderweg?

- Waterbeleving werkt als hefboom: waar mensen het water zien, groeit zorg en betrokkenheid.
- Kleine ingrepen op strategische plekken kunnen het imago van een hele vallei veranderen.
- Samenwerking tussen stad, gewest en ontwerpers versterkt de zichtbaarheid én kwaliteit van publieke ruimte.

Wie trok mee aan de kar?

Stad Halle, Vlaamse Milieumaatschappij, Strategisch project Zennevallei, Provincie Vlaams-Brabant, gemeente Beersel.

Openruimtetip

Breng water terug in het dagelijks leven. Wat beleefbaar is, krijgt vanzelf meer betekenis.

© Kim Geusters
Regionaal Landschap Pajottenland en Zennevallei

© Kim Geusters

Schoolparadijs

EEN NIEUW SCHOOLPLEIN DAT ZACHT IS VOOR BLOTE VOETEN

De basisschool Heilig Hart & College Handbooghof in Halle lag bijna volledig verhard. Met steun van Vlaanderen Breekt Uit! werd de speelplaats omgevormd tot een groene leer- en speelomgeving. Na de schooluren is de speelplaats en het schoolterrein vrij doorwaadbaar. Verenigingen zijn er welkom om buitenschoolse activiteiten te organiseren en geïnteresseerden kunnen het auditorium en de lokalen huren voor festiviteiten. Wat vroeger een grijze vlakte was, is nu een plek waar kinderen én buurtbewoners weer met hun blote voeten in het gras staan.

Van plan tot praktijk

Meer dan de helft van de speelplaats (1460 m^2) werd onthard en vergroend. Er kwamen wadi's, poelen, een pluktuin, een zentuin, een speellandschap met bomen en bloemenweide, zitvlonders, een openluchtklas en een weerstation. De parkeerstrook langs de straat werd eveneens onthard en vergroend.

Impact

- **Water:** betere infiltratie en buffering via wadi's en watergeulen.
- **Natuur:** diversiteit van planten en dieren midden in de stad.
- **Mens:** gezonde leeromgeving en publieke groene ruimte voor de buurt.

Wat leerden we onderweg?

- Participatie van leerlingen, ouders en leerkrachten zorgt voor eigenaarschap en duurzaam beheer.
- Kleine onthardingen in stedelijke context hebben groot effect op microklimaat en waterhuishouding.
- Flexibele wateroplossingen (wadi's die tijdelijk droogvallen) combineren speelfunctie met klimaatadaptatie.

Wie trok mee aan de kar?

Basisschool Heilig Hart & College Handbooghof, Stad Halle, Departement Omgeving, ouders, leerlingen en leerkrachten, Provincie Vlaams – Brabant.

Openruimtetip

Kinderen zitten vol ideeën. Maak van hen mede-ontwerpers: wat ze zelf helpen creëren, beschermen ze ook beter.

© HHC Handbooghof

© HHC Handbooghof

© HHC Handbooghof

03

Openbaar park ‘Zenneweide’

VAN FABRIEKSTERREIN TOT LEVEND RIVIERPARK

In Lembeek, aan de Zenne, werd een verlaten bedrijventerrein herbestemd tot openbaar natuurpark. Binnen het strategisch project *Zennevallei* en met steun van *Vlaanderen Breekt Uit!* ontstond een nieuw stuk blauwgroene open ruimte dat tegelijk water buffert, natuur versterkt en bewoners opnieuw met de rivier verbindt. Het gebied - zo’n 7 voetbalvelden groot en ooit vol toegedekt puin en funderingsresten van de voormalige fabriek, assen en asbest - wordt een open landschap met bos en houtkanten waar water opnieuw de hoofdrol speelt.

Van plan tot praktijk

3,8 hectare verhard industrieterrein werd onthard en omgevormd tot natuurgebied met wandelpaden, wadi’s, vijvers en bloemrijke graslanden. Afvalwater werd afgekoppeld, oevers verlaagd en de beek verbreed tot haar winterbedding. Oude infrastructuur en uitheemse soorten maakten plaats voor schraal grasland, paai- en rustplekken voor vissen en inheemse beplanting.

Impact

- **Water:** meer overstromingsruimte en natuurlijke berging in de Zennevallei.
- **Natuur:** herstel van beek- en graslandecosystemen, verhoging biodiversiteit.
- **Mens:** een nieuw openbaar park met wandelroutes, picknickplekken en zicht op de rivier.

Wat leerden we onderweg?

- Bodemverontreiniging en asbest kunnen projecten ernstig vertragen: bouw marge in timing en budget.
- Herbestemmen van bedrijventerreinen kan ruimte scheppen voor klimaatadaptatie zonder economische schade, mits slim ruimtelijk beleid.

Wie trok mee aan de kar?

Stad Halle, Provincie Vlaams-Brabant, Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei, Vlaamse Milieu Maatschappij, Agentschap voor Natuur en Bos en lokale partners.

Openruimtetip

Elk stuk beton dat verdwijnt, laat een druppel, een wortel of een glimlach toe. Zie ontharding dus vooral als winst voor water, groen en ontmoeting.

© Vlaamse Milieumaatschappij

© Strategisch project Zennevallei

© Strategisch project Zennevallei

04

De Openplus Centrale

JOUW HEFBOOM VOOR MEER IMPACT OP HET TERREIN

Openplus

04

JOUW HEFBOOM VOOR MEER IMPACT OP HET TERREIN

Meer en kwaliteitsvolle open ruimte creëren in Brussel en de Vlaamse Rand is cruciaal, maar vaak ook ingewikkeld. Ondanks de vele mooie initiatieven, botsen gemeenten, intercommunales, instellingen, en andere lokale en bovenlokale actoren in de praktijk op dezelfde uitdagingen: beperkte middelen of expertise, versnippering en te weinig samenhang. Daardoor blijft de impact vaak kleiner dan het potentieel.
Om dat te doorbreken, is er de Openplus Centrale: een dienstencentrale die het administratieve werk lichter maakt, je project sterker en de impact groter. En vooral: jij als openruimtemaker hoeft het niet alleen te doen. Binnen het adviescomité van de Openplus Centrale bundelen de Vlaamse Landmaatschappij, de Vlaamse Milieumaatschappij, het Agentschap voor Natuur en Bos en het Team Vlaamse Bouwmeester hun expertise om projecten inhoudelijk te versterken en gericht advies te geven. Zo wordt elke stap meteen concreter van bij de start, en kan jouw lokaal initiatief uitgroeien tot een gedeelde plus voor mens en natuur

OPEN RUIMTE CREËREN IS EEN UITDAGING

Gemeenten, intercommunales, instellingen, en andere lokale en bovenlokale actoren in de Vlaamse Rand en Brussel dragen elk op hun eigen manier vandaag al bij aan een gezondere leefomgeving. Nieuwe speelplekken, vergroening van straten, projecten rond water en natuur tonen aan dat er veel beweegt en dat er al heel wat mooie dingen gebeuren. De weg daarnaartoe is vaak niet zo vanzelfsprekend.

In de praktijk blijkt dat veel openruimtemakers op dezelfde hindernissen botsen: Tijd is schaars. Een brede interne kennis ontbreekt. Administratie neemt veel energie weg. En samenwerking stopt meestal aan de grens van een gemeente of bevoegdheid. Het gevolg daarvan is dat goede ideeën blijven steken in de ideefase, en moeilijk de weg vinden van plan naar uitvoering. Waardoor de beoogde impact uitblijft.

De **Openplus Centrale** helpt die kloof dichten: ze bundelt initiatieven, maakt expertise bereikbaar en stemt partners en ambities beter op elkaar af. Zo krijgen lokale projecten meer slagkracht en groeien ze uit tot schakels in één groter geheel.

SNELLER VAN LOKAAL INITIATIEF NAAR GEÏNTEGREERDE IMPACT

De Openplus Centrale geeft jouw werk als openruimtemaker een duidelijke plus. Ze helpt drempels verlagen en reikt handvatten aan om de ambitie aan te scherpen, met aandacht voor kwaliteit. Dat kan op verschillende manieren waardoor jouw initiatief sterker staat en meer slagkracht krijgt. Zo kan jouw werk uitgroeien tot een inspiratiebron voor andere openruimtemakers, mét een tastbare impact.

Wat de Centrale je aanbiedt

- **Gebiedsgerichte ondersteuning** met het openruimtenetwerk als onderlegger om projecten te begeleiden.
- **Versnelling van opgaven** dankzij kortere procedures en afstemming met partners.
- **Administratieve steun** met begeleiding op maat door ervaren medewerkers.
- **Toegang tot expertise** via zorgvuldig geselecteerde ontwerpbureaus.
- **Kwaliteitsverhoging** door kwalitatieve ontwerpteams en selectie via mini-competities.
- **Afstemming en samenwerking** met Vlaamse entiteiten voor een coherente aanpak over de grenzen heen.

Wat voor jou het verschil maakt

- **Richting, groei en houvast:** De ambitie van je project krijgt scherpte en samenhang. Je project sluit aan bij een groter geheel, waardoor inspanningen meer gewicht en betekenis krijgen.
- **Snellere vooruitgang:** Kortere doorlooptijden maken vlottere stappen mogelijk en houden energie vrij voor inhoud en vernieuwing.
- **Helderheid en focus:** De Openplus Centrale helpt je vooruit door jouw project te verbinden met de juiste expertise, zodat je met vertrouwen verder kunt bouwen.
- **Kennis die versterkt:** Je krijgt toegang tot specialisten die meedenken, je ambities helpen aanscherpen en ervaring delen over wat werkt.
- **Impact die blijft:** Door de juiste klik met het ontwerpteam ontstaat een samenwerking waarin je project kan bloeien en aan kwaliteit wint.
- **Meer draagkracht:** Door afstemming over grenzen heen sta je er niet alleen voor, en groeit je impact.

Het **openruimtenetwerk en de Openplus Centrale** vormen samen een **continu proces van verbinden en versterken**. Het netwerk maakt nieuwe kansen zichtbaar, zodat elk project deel wordt van een groter verhaal. De dienstencentrale verbindt lokale ambities met bovenlokale structuren en vertaalt openruimtevraagstukken naar haalbare acties op het terrein.

Samen geven ze openruimtemakers een gedeelde taal en richting, zodat losse initiatieven elkaar versterken in plaats van naast elkaar te bestaan.

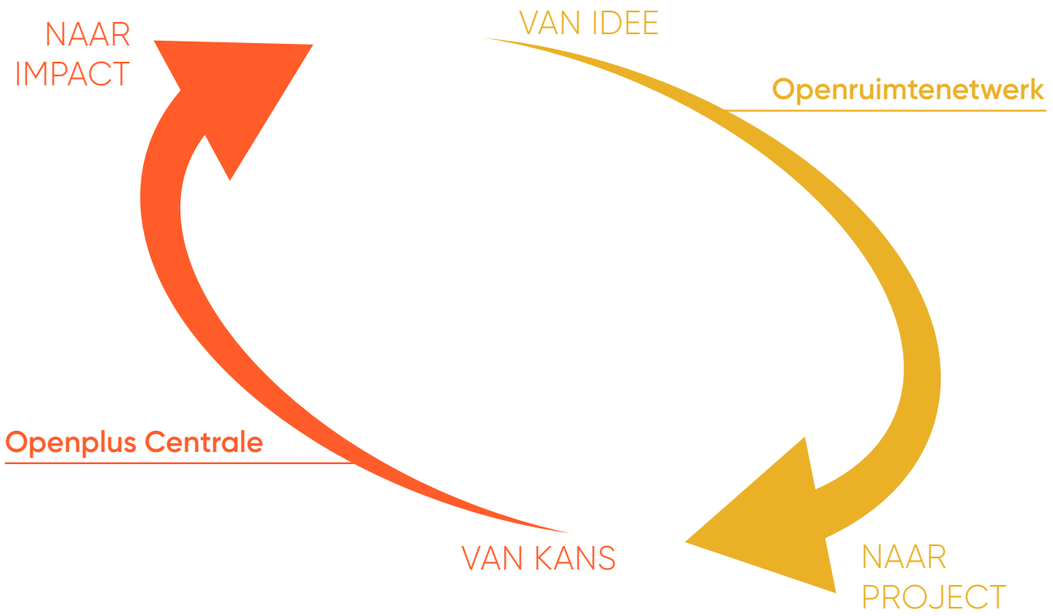

IS DE OPENPLUS CENTRALE IETS VOOR JOU?

De Openplus Centrale is er **voor iedereen die mee bouwt aan meer open ruimte** in de Vlaamse Rand. Werk je bij een lokaal bestuur of OCMW, maak je deel uit van een Vlaamse entiteit, of ben je actief in een agentschap, regionaal landschap of strategisch project? Dan kan jij mee het verschil maken.

Ook scholen, zorginstellingen en andere organisaties met een publieke rol kunnen terecht bij de dienstencentrale voor **extra slagkracht en houvast**. Tegelijk werkt het openruimtenetwerk **gebiedsgericht**. Dat betekent dat niet elk lokaal project automatisch in aanmerking komt voor ondersteuning door de Openplus Centrale. Dat is logisch: om het netwerk stevig en toekomstbestendig te maken, gelden er enkele voorwaarden - vooral rond de ligging en de manier waarop projecten zijn opgebouwd.

WAT DAT VOOR JOUW PROJECT BETEKENT? HEEL CONCREET:

- Je project ligt idealiter binnen de perimeter van het openruimtenetwerk of in de onmiddellijke nabijheid ervan, en natuurlijk in de Vlaamse Rand. Ligt het buiten dit gebied, dan kan je project toch nog in aanmerking komen als het aansluit op het netwerk en een duidelijke meerwaarde heeft.
- Je project draagt de kiem in zich om echt het verschil te maken op het terrein, én toont de bereidheid om die ambitie samen verder op te tillen.
- Je project helpt de kwaliteit van de leefomgeving vooruit en gaat zorgvuldig om met middelen, mensen en omgeving.

Kort gezegd: **De Openplus Centrale is er graag voor jou** wanneer je project bijdraagt aan het versterken van een gezondere, groenere en meer verbonden leefomgeving voor mens én natuur. Deze voorwaarden zijn niet bedoeld om projecten uit te sluiten, maar om erover te waken dat elk initiatief iets wezenlijks toevoegt aan het geheel. Zodat jouw inspanningen meer effect hebben, voor samenhang zorgen en de resultaten sterker en dus ook blijvend maken.

Wil je weten of je voor jouw project ondersteuning kunt aanvragen bij de Openplus Centrale?
Of heb je een idee dat je verder wil laten groeien tot een volwaardig project?
Ga naar vlaanderen.be/openplus-centrale. Hier vind je alle praktische info en een helder overzicht van de spelregels. Zo weet je meteen waar je aan toe bent, en kan je met vertrouwen de volgende stap zetten.

05

De kracht achter het openruimtenetwerk

WAT HET NETWERK ZO STERK MAAKT

Openplus

05

WAT HET NETWERK ZO STERK MAAKT

Open ruimte groeit niet uit plannen alleen. Ze ontstaat waar mensen elkaar vinden, waar ideeën samenkomen en grenzen vervagen. In dat gedeelde midden vindt het openruimtenetwerk zijn echte kracht.

Zo is het ook gegroeid: in afstemming met vele partners, maar vooral dankzij mensen met gedeelde waarden. Waarden die stil aanwezig zijn in hoe we kijken, luisteren en handelen. Die beleidsmakers, ontwerpers, onderzoekers en lokale initiatiefnemers samenbrengen om te bouwen aan iets dat groter is dan henzelf. Ze herinneren ons eraan waarom we dit doen, en hoe we samen kunnen blijven groeien, met respect, met ambitie en met vertrouwen in elkaar. Wat die gedeelde waarden precies betekenen ontdek je hier.

DE WAARDEN DIE ONS VERBINDEN

Dat het openruimtenetwerk vandaag sterk en haalbaar is, komt niet alleen door de visie of de structuren erachter. Het groeit uit mensen, openruimtemakers zoals jij, die samen durven bouwen aan iets dat groter is dan zichzelf.

Gedeelde kernwaarden zijn daarbij het stille fundament. Ze verbinden iedereen die meebouwt aan dit netwerk: beleidsmakers, ontwerpers, onderzoekers, lokale besturen, en andere initiatiefnemers. Ze vormen het kompas dat richting geeft wanneer er twijfel is. Ze zijn de ankerpunten waarop we terugvallen als het ingewikkeld wordt. Ze vormen de leidraad waarmee we vandaag bouwen, en morgen verder groeien.

Want open ruimte is geen gevolg van regels of plannen, maar van houding. Door hoe we aanwezig zijn in het proces: **respectvol, ambitieus, wendbaar, met oog voor duurzaamheid** en met de overtuiging dat we **samen** verder komen dan alleen.

Hiernaast ontdek je wat elke waarde betekent en hoe jij ze als openruimtemaker mee vorm kan geven binnen het openruimtenetwerk.

© Filip Claessens

© Jonas Dreesen

We luisteren voor we handelen
Open ruimte maak je met hart én aandacht. Met respect voor mens, natuur en context. En met aandacht voor het ritme van de plek, en de betrokkenheid van de mensen die er wonen, leven en werken. Als openruimtemaker geef je ruimte aan de stem van mens en natuur. Je bouwt op vertrouwen, niet op controle. En beweegt tussen initiatief en zorg, als twee krachten die elkaar versterken.

We bouwen bruggen, geen eilanden
Niemand maakt een netwerk alleen. Samenwerking is de motor van alles wat we doen. Het gaat niet om iedereen op één lijn te krijgen, maar om verschillen te verbinden. Als openruimtemaker nodig je anderen uit om mee te denken, en zie je samenwerking niet als extra werk, maar als versneller van wat mogelijk wordt.

We verleggen grenzen
Ambitie drijft ons vooruit. Ze opent perspectieven waar anderen beperkingen zien. Niet alleen om méér of beter te doen, maar om bestaande ideeën te verrijken en verdiepen, zodat hun impact groter wordt. Als openruimtemaker denk je groot binnen de krijtlijnen van het netwerk, met oog voor wat kan én wat nodig is voor jouw project.

We bewegen mee, zonder koers te verliezen
De ruimte verandert, de wereld ook. Wendbaar zijn is geen toegeving, maar een noodzakelijke kracht: de bereidheid om te leren, te schakelen en bij te sturen. Als openruimtemaker blijf je nieuwsgierig. Je ziet verandering niet als bedreiging, maar als kans om te verfijnen.

We denken in generaties, niet in legislaturen
Duurzaamheid is geen modewoord, maar een belofte om te werken op lange termijn. Wat we vandaag creëren, moet de tand des tijds doorstaan: ecologisch, sociaal en cultureel. Als openruimtemaker denk je verder dan de oplevering. Je bouwt aan iets dat blijft ademen: een openruimtenetwerk dat niet ophoudt bij de grens van je project, maar leeft, beweegt en doorgegeven wordt aan volgende generaties.

Waarden leven pas echt als ze zichtbaar worden. En dat maak jij mee mogelijk wanneer je samenwerkt, keuzes maakt of ruimte creëert. Zo groeit het openruimtenetwerk met hart en goesting - stukje bij beetje, samen.

05

SAMEN, OVER DE GRENZEN HEEN

Sinds 2020 wordt het openruimtenetwerk gedragen door een unieke intergewestelijke samenwerking. Departement Omgeving en Leefmilieu Brussel trokken het initiatief, samen met kernpartners zoals de Vlaamse Landmaatschappij (VLM), OVAM, perspective.brussels en het Agentschap Natuur & Bos (ANB). Ook lokale besturen en instellingen, strategische projecten, de provincie Vlaams-Brabant, regionale landschappen en de Vlaamse en Brusselse Bouwmeesters werden betrokken in workshops om het netwerk te verfijnen.

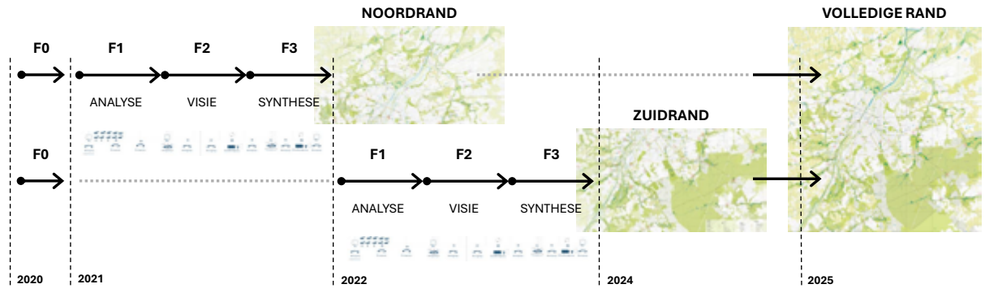

Foto: De betrokkenheid van de verschillende lokale en bovenlokale actoren vertelt het verhaal van het proces.

Die brede samenwerking maakt het openruimtenetwerk niet alleen sterk, maar ook haalbaar op het terrein. Zie het als een krachtige versneller voor een gezonde, kwaliteitsvolle en veerkrachtige leefomgeving.

Hoe dat openruimtenetwerk precies werkt en welke bouwstenen eraan verbonden zijn, lees je in het deel **Van groene snippers naar één robuust netwerk van open ruimte**. Daar ontdek je hoe losse projecten samen één krachtig geheel kunnen vormen, en ook hoe jouw initiatief daarin kan groeien.

© Vlaamse Landmaatschappij

05

**Het openruimtenetwerk groeit stap voor stap:
één plus één plus één.**

Misschien is jouw initiatief wel de volgende plus?

Ontdek het snel op:
vlaanderen.be/openplus-centrale

Bijlage

CORRIDORS ALS GIDS

Het openruimtenetwerk is opgebouwd uit verschillende landschapsstructuren, elk met een eigen dynamiek, reliëf en rol. Samen vormen ze een levend geheel dat wordt samengehouden door corridors: langgerekte groene schakels die zich vertakken door Brussel en de Vlaamse Rand, en elders opnieuw samenkomen.

De corridorkaarten op de volgende pagina's dienen ter oriëntatie en inspiratie. Ze helpen om je eigen projectgebied te situeren binnen het openruimtenetwerk en om mogelijke win-win-situaties in beeld te brengen.

De kaarten zijn het resultaat van stapsgewijze verkenningen en co-creatieworkshops met vele openruimtemakers tijdens de studie van het openruimtenetwerk tussen 2020 en 2025: eerst voor de Noordrand, later voor de Zuidrand. Daarbij werd telkens een licht verschillende methodiek gehanteerd. Elke detailkaart toont een momentopname - geen volledig of definitief beeld.

Zie ze dus vooral als onderlegger om verder te kijken, te duiden en in gesprek te gaan. Niet als iets om te nemen of te laten, maar als startpunt voor samenwerking. En misschien ook voor jouw volgende stap in dit netwerk. Kijk je mee?

Openplus

Op deze kaart zie je de verschillende corridors binnen het openruimtenetwerk.
Selecteer een corridorgebied om de bijhorende detailkaart te openen en per zone verder te verkennen wat er speelt.

Via de website van de Openplus Centrale kan je bij de indiening van je project voor begeleiding ook zelf de contouren van je projectgebied aanduiden.

1. **Vogelzang en Zuunbeek:** Anderlecht, Dilbeek, Sint-Jans-Molenbeek, Sint-Pieters-Leeuw,
2. **Neerpedebeek en Broekbeek:** Anderlecht, Dilbeek
3. **Zennevallei en kanaal:** Anderlecht, Beersel, Brussel, Drogenbos, Sint-Gillis, Vorst, Sint-Pieters-Leeuw
4. **Linkebeek, Geleytsbeek en Ukkelbeek:** Beersel, Drogenbos, Linkebeek, Ukkel, Vorst
5. **Maalbeekvallei en Woluwevallei:** Brussel, Elsene, Etterbeek, Oudergem, Sint-Lambrecht-Woluwe, Sint-Pieters-Woluwe, Watermaal-Bosvoorde
6. **Park van Brussel-Tervuren en Hermann-Debroux:** Brussel, Elsene, Etterbeek, Oudergem, Sint-Lambrechts-Woluwe, Sint-Pieters-Woluwe, Watermaal-Bosvoorde
7. **Zuidstation-Wiels-L124 en Justitepaleis-Louizalaan-Terkamerenbos:** Brussel, Elsene, Sint-Gillis, Ukkel, Vorst
8. **Landschapskamers Sint-Genesius-Rode:** Halle, Beersel, Linkebeek, Sint-Genesius-Rode
9. **Landschapskamers Hoeilaart:** Hoeilaart, Overijse
10. **Zoniënwoud:** Brussel, Hoeilaart, Oudergem, Tervuren, Ukkel, Watermaal-Bosvoorde
11. **Dilbeek - Ninoofse Poort:** Dilbeek, Sint-Agatha-Berchem, Sint-Jans-Molenbeek
12. **E40 – Elisabethpark:** Asse, Dilbeek, Koekelberg, Sint-Agatha-Berchem
13. **Vallei van de Molenbeek:** Asse, Brussel, Ganshoren, Jette, Sint-Agatha-Berchem, Wemmel,
14. **Koninklijk Domein – Meise:** Brussel, Meise, Grimbergen, Wemmel
15. **Van Praetbrug - Tangebeek:** Brussel, Grimbergen, Vilvoorde
16. **Maalbeek – Kanaal:** Grimbergen, Meise, Merchtem, Wemmel
17. **Zennevallei:** Brussel, Vilvoorde
18. **Schaarbeek – Machelen:** Brussel, Evere, Machelen, Schaarbeek, Zaventem
19. **Josaphat – Zaventem:** Brussel, Evere, Schaarbeek, Zaventem
20. **E40 – Vuilbeek:** Kraainem, Schaarbeek, Sint-Lambrecht-Woluwe, Wezembeek-Oppem, Zaventem
21. **Woluwedal:** Machelen, Sint-Lambrechts-Woluwe, Vilvoorde, Zaventem
22. **Trawoolbeek:** Machelen, Steenokkerzeel, Vilvoorde

Anderlecht, Dilbeek, Sint-Jans-Molenbeek, Sint-Pieters-Leeuw

VOGELZANG- EN ZUUNBEEK

PUBLIEKE GROENE RUIMTES

1. Landschapsinpassing begraafplaats en ecologischer beheer
2. Het vernatuurlijken van zones die grenzen aan de beekvallei
3. Extra bos langs beekvallei
4. Versterken van de biodiversiteit + ecol. beheer groenpatrimonium
5. Versterken van connecties tussen groene ruimtes

BLAUW NETWERK

1. Bufferzones voor waterretentie
2. Openleggen en verbreden van beken
3. Bronnen herwaarderen
4. Vrij meanderen + extra bufferzones naast meanders
5. Het toegankelijk maken van het beekdal door trage routes

ONTHARDEN STRATEN EN PLEINEN

1. Combinatie van ontharding en vergroening

INFRASTRUCTUREN

1. Landschapsparking (bomen planten, ontharding, wadi's,...)
2. Landschapsintegratie spoorbermen
3. Ingroenen wegsegment
4. Ecopassage

VOEDSELPRODUCTIE

1. Potentieel voor stadslandbouw
2. Grasland langs waterlopen mag niet worden omgevormd tot akkers voor voedselgewassen
3. Verblauwing binnen de landbouw: omzetten van akkers naar grasland, niet-kerende bodembewerking, infiltratiezones, wadi's, waterbuffers, anti-erosiemaatregelen...
4. Vergroening binnen de landbouw: KLE-houtkanten, ecologische randen van landbouwpercelen, groenbuffers...

BUITENRUIMTE BEDRIJVEN

1. Landschappelijke integratie bedrijventerrein
2. Vergroening bedrijfsgebouwen (gevelgroen en groendaken)
3. Ecologisch herstel site

BUITENRUIMTE PUBLIEKE GEBOUWEN

1. Sportcampus: versterking groen-blauwe ruimte
2. Onderwijscampus: versterking groen-blauwe ruimte

RESIDENTIELE BUITENRUIMTES

1. Landschappelijke integratie woonweefsel
2. Afsluiting van het blok om een opgebouwde facade te creëren aan de rand van de corridor

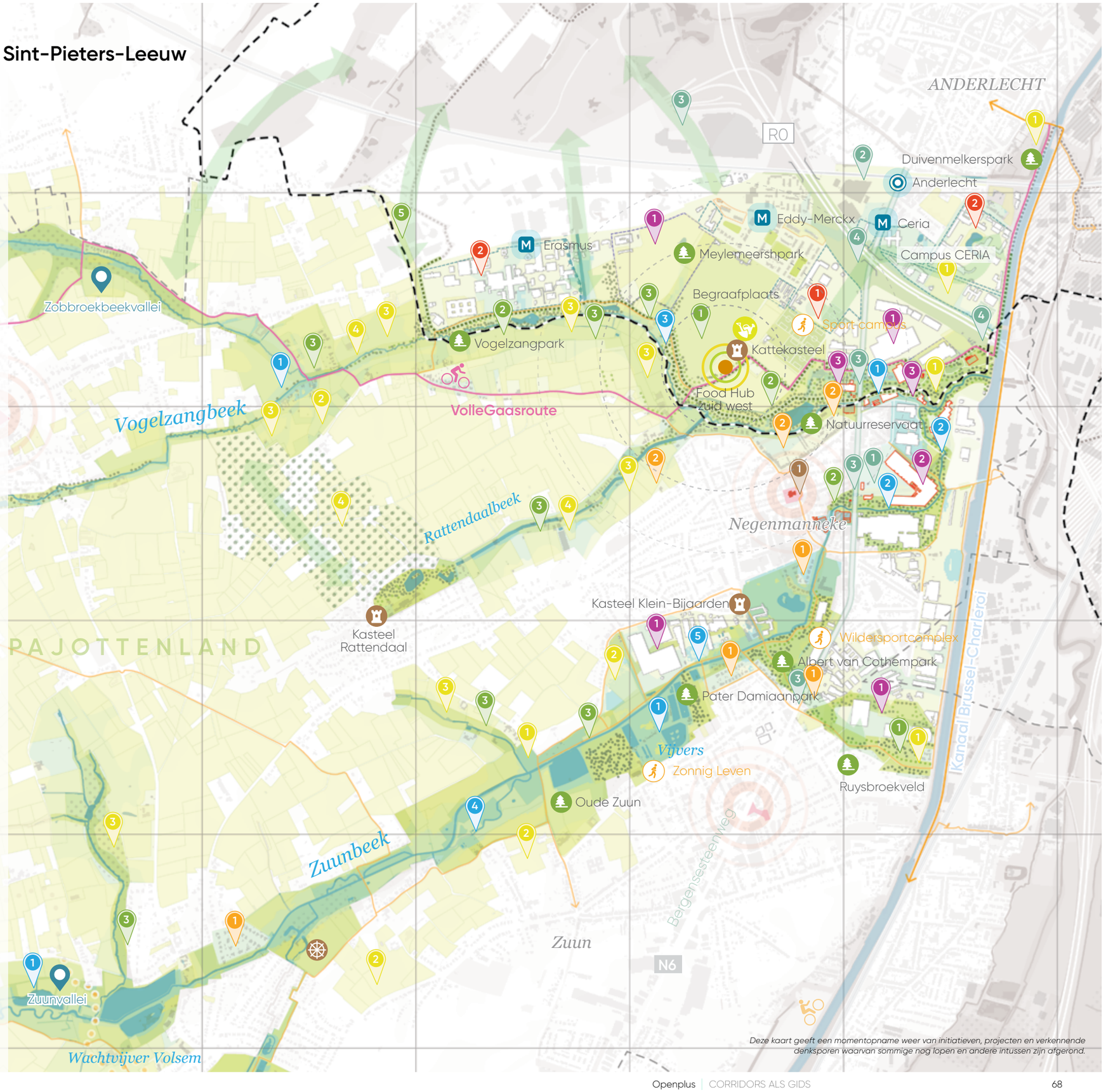

Deze kaart geeft een momentopname weer van initiatieven, projecten en verkennende denksporen waarvan sommige nog lopen en andere intussen zijn afgerond.

Anderlecht, Dilbeek

NEERPEDEBEEK EN BROEKBEEK

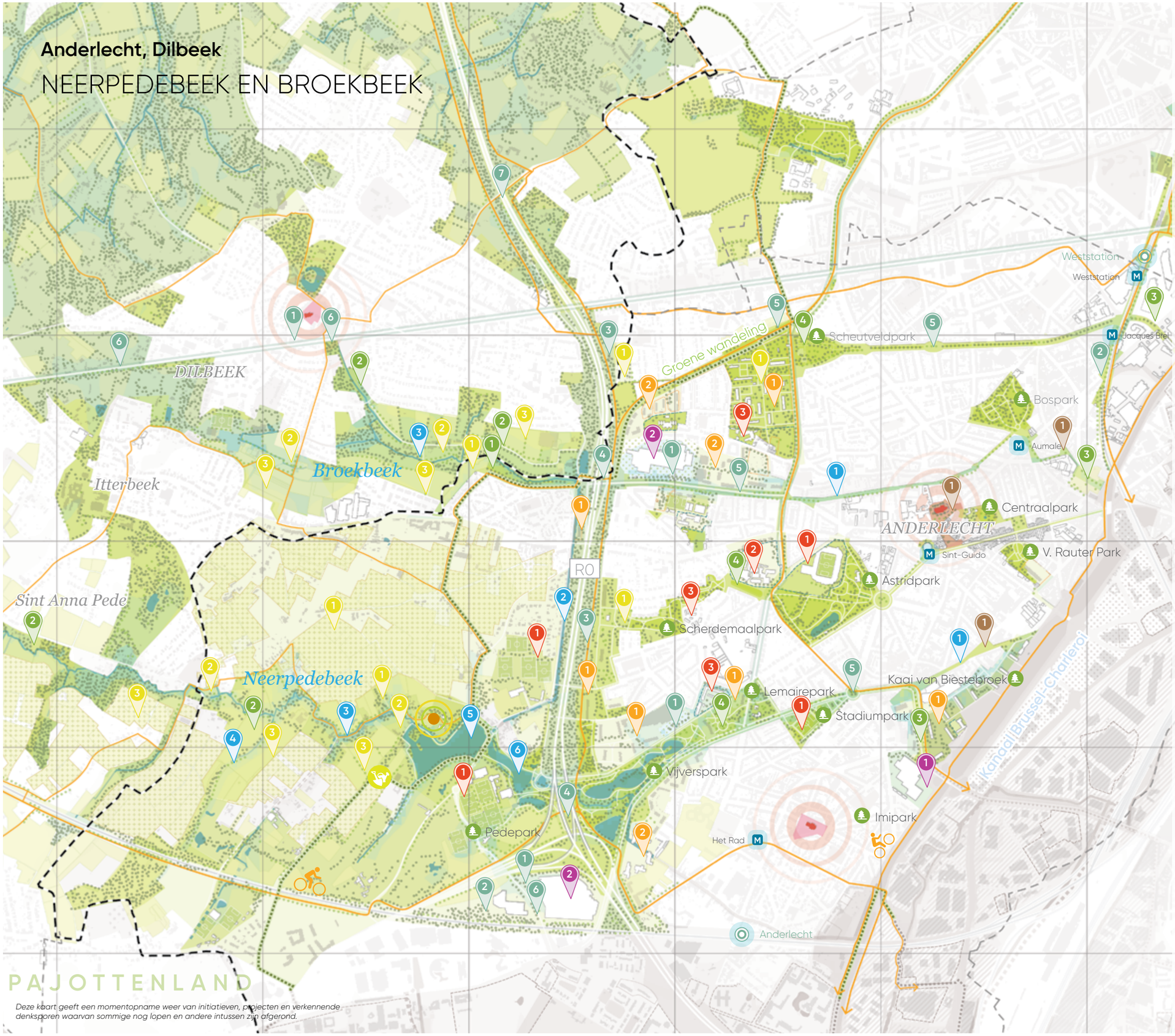

Deze kaart geeft een momentopname weer van initiatieven, projecten en verkennende denksporen waarvan sommige nog lopen en andere intussen zijn afgerond.

VOEDSELPRODUCTIE

1. Potentieel voor Korte Keten landbouw
2. Omzetten van akkers naar grasland, niet-kerende bodembewerking, infiltratiezones, wadi's, waterbuffers, anti-erosiemaatregelen... om ruimte te maken voor waterinfiltratie en retentie
3. Vergroening binnen de landbouw: KLE-houtkanten, ecologische randen van landbouwpercelen, groenbuffers...

PUBLIEKE GROENE RUIMTES

1. Uitbreiding park
2. Extra bos langs beekvallei
3. Groenstrook tot aan het kanaal via lanen: Th Lambert, A Briand en F Van Kalken
4. Versterken van de biodiversiteit + ecol. beheer

BLAUW NETWERK

1. waterinfiltratie en buffering op straatniveau
2. Openleggen en vernatuurlijken van beken
3. Vrije meanderen + extra bufferzones
4. Bronnen herwaarderen
3. Ecologische opwaardering van vijvers
4. Natuurlijke zwemvijver

INFRASTRUCTUREN

1. Landschapsparking
2. Landschappelijke integratie spoorbermen en beheer
3. Landschappelijke integratie R0
4. Ecopassage
5. Weg groener maken
6. Ingroenen wegsegment
7. Opheffen oprit/afrit: sterkere ecologische verbinding

BUITENRUIMTE BEDRIJVEN

1. Landschappelijke integratie bedrijventerrein
2. Landschappelijke integratie commerciële cluster

ONTHARDEN STRATEN EN PLEINEN

1. Combinatie van ontharding en vergroening

BUITENRUIMTE PUBLIEKE GEBOUWEN

1. Sportcampus: versterking groen-blauwe ruimte
2. Bracops: versterking groen-blauwe ruimte
3. School: versterking groen-blauwe ruimte

RESIDENTIELE BUITENRUIMTES

1. Landschappelijke integratie grote wooncomplexen
2. Landschappelijke integratie woonweefsel

Anderlecht, Beersel, Brussel, Drogenbos, Sint-Gillis, Vorst, Sint-Pieters-Leeuw

ZENNEVALLEI EN KANAAL

PUBLIEKE GROENE RUIMTES

1. Park langs Zenne
2. Biestebroeck: nieuw park en vergroening kaaien
3. Groene corridor (30m) langs de Zenne
4. Lakebeek: natuurlijke oeverinrichting
5. Groene recreatieve strips tot aan Kanaal
6. Broekbos: natuurlijk bosbeheer
7. Natte bossen aanmoedigen
8. Versterking/bescherming van groene karakter

BLAUW NETWERK

1. Akkers naast waterlopen omzetten in graslanden + wadi's
2. Infiltratiemaatregelen in (niet overstroombaar) akkergebied
3. Weilanden als bufferzones
4. Vrije meanders + extra bufferzones naast meanders
5. Gravitaire afwateren van hemelwater
6. Lakebeek openen
7. Dijken gecontroleerde overstroming
8. Open leggen oude Zenne-arm
9. Open leggen Zenne waar mogelijk

INFRASTRUCTUREN

1. Industrielaan: vergroening en vernatten
2. Zennepaden: inrichten ontbrekende schakels
3. Groene inrichting snelwegparking
4. Inrichten van de fietssnelweg en aantakkingen
5. 3 Fonteinenbrug: vergroening omgeving kaaien
6. Vergroenen Sterstraat
7. R0: landschapsintegratie infrastructuur
8. Vergroening dwarslinken tot aan het kanaal
9. Continuiteit van het recreative netwerk verzekeren (missing link)
10. Herwaardering toegang Station Vorst Zuid

BUITENRUIMTE BEDRIJVEN

1. Blauw/groene potentie op bedrijfsterrein
2. Shopping centrum: landschapsparking + wadi's
3. Ruysbroeckveld: landschappelijke integratie
4. Vetsmelterij verdwijnt: ecologisch herstel site

VOEDSELPRODUCTIE

1. Vernatting binnen de landbouw: perceelsbrede maatregelen (carbon farming, omzetten van akkers naar grasland, niet-kerende bodembewerking, teeltrotatie, infiltratiezones) + locatiespecifieke ingrepen (wadi's, waterbuffers, anti-erosiemaatregelen, o.a. groenbuffers)
2. Vergroening binnen de landbouw: gebruikmaken van ecoregelingen van beheerovereenkomsten (BO) en agromilieuklimaatmaatregelen (AMKM). Bv: KLE-houtkanten
3. Bijkomende moestuinen - hobbylandbouw in Brussel

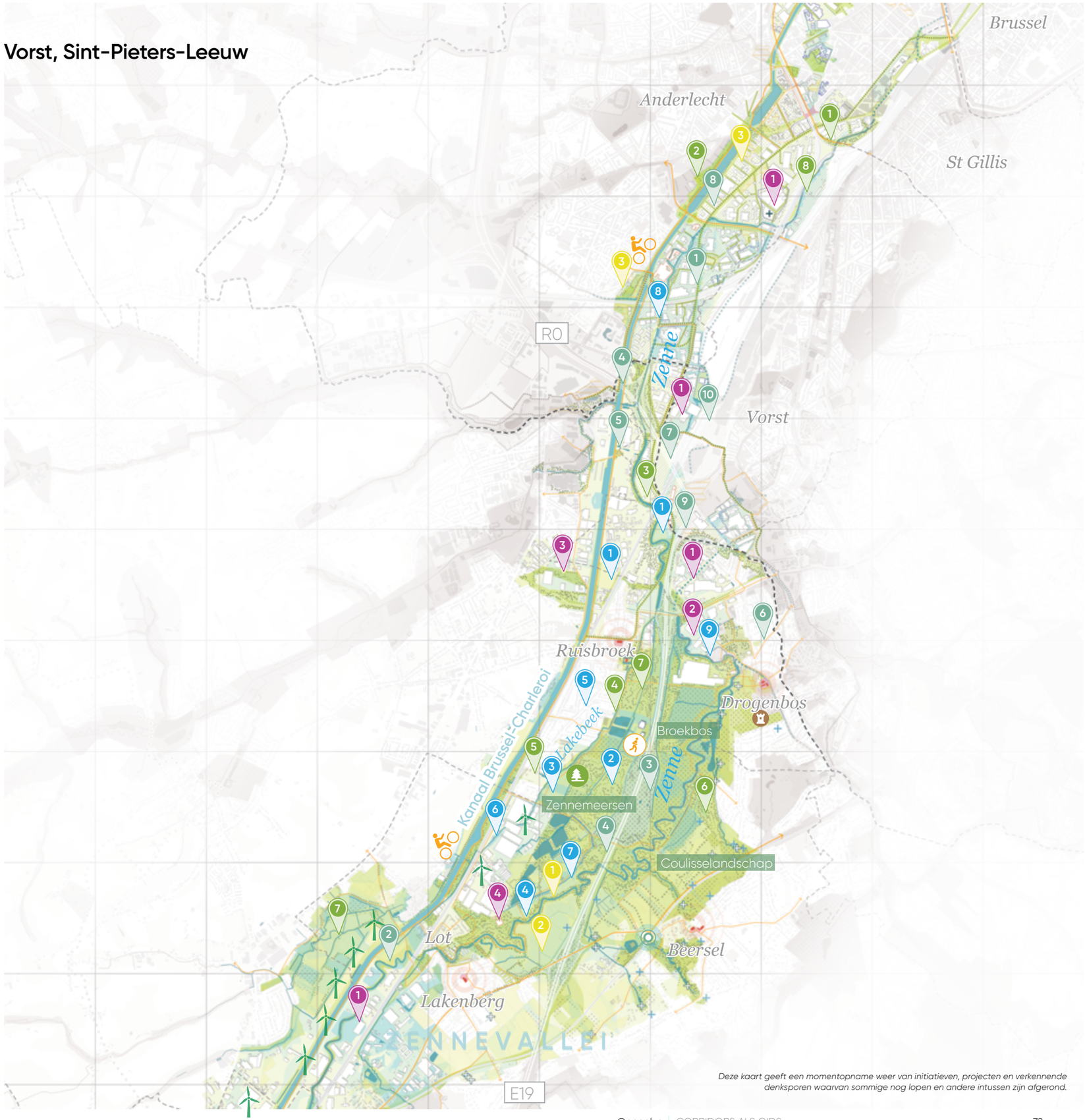

Deze kaart geeft een momentopname weer van initiatieven, projecten en verkennende denksporen waarvan sommige nog lopen en andere intussen zijn afgerond.

Beersel, Drogenbos, Linkebeek, Ukkel, Vorst

LINKEBEEK, GELEYTSBEEK EN UKKELBEEK

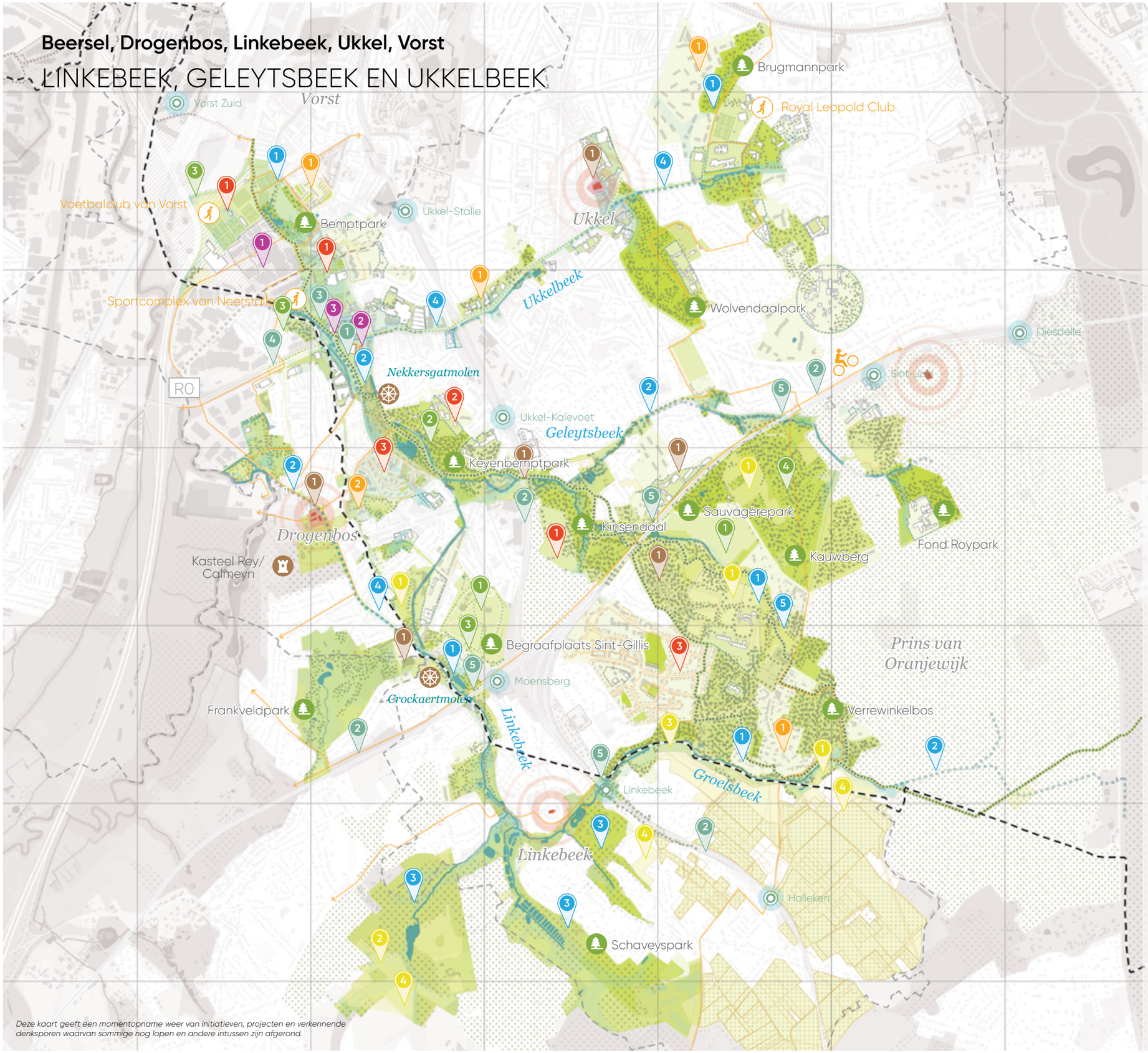

Deze kaart geeft een momentopname weer van initiatieven, projecten en verkennende denksporen waarvan sommige nog lopen en andere intussen zijn afgerond.

PUBLIEKE GROENE RUIMTES

1. Landschapsinpassing begraafplaats
2. Het vernatuurlijken van zones die grenzen aan de beekvallei
3. Bebossing aanmoedigen
4. Versterken van de biodiversiteit + ecol. beheer groenpatrimonium
5. Versterken van connecties tussen groene ruimtes

BLAUW NETWERK

1. Bufferzones voor waterretentie
2. Openleggen en verbreden van beken
3. Bronnen herwaarderen
4. waterinfiltratie en buffering op straatniveau creëren
5. Rol van water in valleien vergroten

ONTHARDEN STRATEN EN PLEINEN

1. Combinatie van ontharding en vergroening van straten en pleinen

INFRASTRUCTUREN

1. Landschapsparking (bomen planten, ontharding, wadi's,...)
2. Landschapsintegratie spoorbermen
3. Landschapsintegratie trambedding
4. Ingroenen wegsegment
5. Ecopassage

VOEDSELPRODUCTIE

1. Potentieel voor stadslandbouw
2. Plaats voor hemelwater in landbouwsysteem: omzetten van akkers naar grasland, niet-kerende bodembewerking, infiltratiezones, wadi's, waterbuffers, anti-erosiemaatregelen, meer natuurlijk beken- en grachtennetwerk,...
3. Inzetten op akkerbiodiversiteit of akkernatuur via KLE-houtkanten, ecologische randen van landbouwpercelen, groenbuffers...

BUITENRUIMTE BEDRIJVEN

1. Landschappelijke integratie bedrijventerrein
2. Vergroening bedrijfsgebouwen (gevelgroen en groendaken)
3. Ecologisch herstel site

BUITENRUIMTE PUBLIEKE GEBOUWEN

1. Sportcampus: versterking groen-blauwe ruimte
2. Onderwijscampus: versterking groen-blauwe ruimte
3. Sociale woonwijken: versterking groen-blauwe ruimte

BUITENRUIMTE PRIVÉ GEBOUWEN

1. Landschappelijke integratie woonweefsel en ontharding
2. Ecologische verbindingen tussen private tuinen

Brussel, Elsene, Etterbeek, Oudergem, Sint-Lambrecht-Woluwe, Sint-Pieters-Woluwe, Watermaal-Bosvoorde

MAALBEEKVALLEI EN WOLUWEVALLEI

PUBLIEKE GROENE RUIMTES

1. Groene corridor langs beekvallei
2. Het vernatuurlijken van zones die grenzen aan de beekvallei
3. Het maximaal behouden en aanplanten van beeld-bepalende solitaire bomen nabij bouwkundig erfgoed

BLAUW NETWERK

1. Bufferzones voor waterretentie
2. Openleggen en verbreden van beken
3. Waterinfiltratie en buffering op straatniveau creëren
4. Het maximaal behouden en herstellen van bestaande vijvers in functie van het bufferen en vasthouden van water

ONTHARDEN STRATEN EN PLEINEN

1. Combinatie van ontharding en vergroening
2. Ontharding van verharde oppervlaktes

INFRASTRUCTUREN

1. Landschapsparking (bomen planten, ontharding)
2. Ingroenen straat

VOEDSELPRODUCTIE

1. Bijkomende moestuinen - hobbylandbouw
2. Linken voor directe lokale afzet – korte keten

BUITENRUIMTE BEDRIJVEN

1. Landschappelijke integratie bedrijfsterrein
2. Vergroening bedrijfsgebouwen (gevelgroen en groendaken)
3. Collectieve, groene buitenruimte die ook gebruikt kan worden door werknemers

BUITENRUIMTE PUBLIEKE GEBOUWEN

1. Sportcampus: versterking groen-blauwe ruimte
2. Zorgcampus: versterking groen-blauwe ruimte
3. Optimalisatie groen, minder verharde ruimte voor wegenis en parkeren
4. Positieve, gezonde functionele open ruimte met recreatie

RESIDENTIËLE BUITENRUIMTES

1. Landschappelijke integratie woonweefsel
2. Ecologischer beheer van bestaand groenpatrimonium
3. Tuinwijken bescherming en versterking van open en de half open biotopen)

Maria-Louizasquare
Kunst-Wet
Maalbeek
Schuman
Schuman
Luxemburg
Leopoldpark
Elsene
Het Viaductpark
Etterbeek
Mouterij
Vijvers van Elsene
Tuinen van de Abdij Ter Kameren
Gemeentestadion Van Elsene
Ter Kamerenbos
Tercoignepark
Watermaal
Wijk Watermaal
Wijk Boondael
Bosvoorde
Watermaal-Bosvoorde
Beaulieu
Roodkloosterbeek
Demey
Visserijvijver
Oudergem
Stadion van Oudergem
Herrmann-Debroux
Rode Kloosterpark
Adeps Stadion
Tenreukenpark
Wijk Prinsenpark
Zoniënwoud
Kasteel Sint-Anna
Kasteel Hertoginnendal
Vijver van Mellaerts
Parmentierpark
Wolvensportspark
Bronnenpark
Roodebeek
Sint-Pieters-Woluwe
Sint-Lambrechts-Woluwe
Kasteel Malou
Maloupark
Stadion Fallon
Vandervelde
Alma
Kraainem
Woluwepark
Bomenpark
Duivelsbrug

Deze kaart geeft een momentopname weer van initiatieven, projecten en verkennende denksporen waarvan sommige nog lopen en andere intussen zijn afgerond.

Brussel, Elsene, Etterbeek, Oudergem, Sint-Lambrechts-Woluwe, Sint-Pieters-Woluwe, Watermaal-Bosvoorde

PARK VAN BRUSSEL-TERVUREN EN HERMANN-DEBROUX

PUBLIEKE GROENE RUIMTES

1 Landschapsinpassing begraafplaats

BLAUW NETWERK

1 Waterretentie en infiltratie maximaliseren op de heuveltoppen, langs stedelijke assen

ONTHARDEN STRATEN EN PLEINEN

1 Ontharding van verharde oppervlaktes, bestrating met open voegen, afvoer regenwater naar onverharde zones voor lokale infiltratie, tegeltuinen, wadi's...

INFRASTRUCTUREN

1 Landschapsintegratie spoorbermen en beter beheer
2 Landschapsinrichting lanen en boulevards
3 Landschapsparking (bomen planten, ontharding, wadi's,...)
4 Eco-passage (vallei) creeren

BUITENRUIMTE BEDRIJVEN/KANTOREN

1 Landschappelijke integratie site
2 Landschappelijke integratie economische zones
3 Ecologisch herstel site
4 Nieuwe openruimtes creëren: sport- en ontspanningsinfra ook in en op de gebouwen bij nieuw of vernieuwbouw

BUITENRUIMTE PUBLIEKE GEBOUWEN

1 Campus De Vlakte: versterking groen-blauwe ruimte
2 Federale politie: versterking groen-blauwe ruimte
3 Delta zorgcampus: versterking groen-blauwe ruimte

RESIDENTIËLE BUITENRUIMTES

1 Landschappelijke integratie woonweefsel
2 Landschappelijke integratie grote gehelen

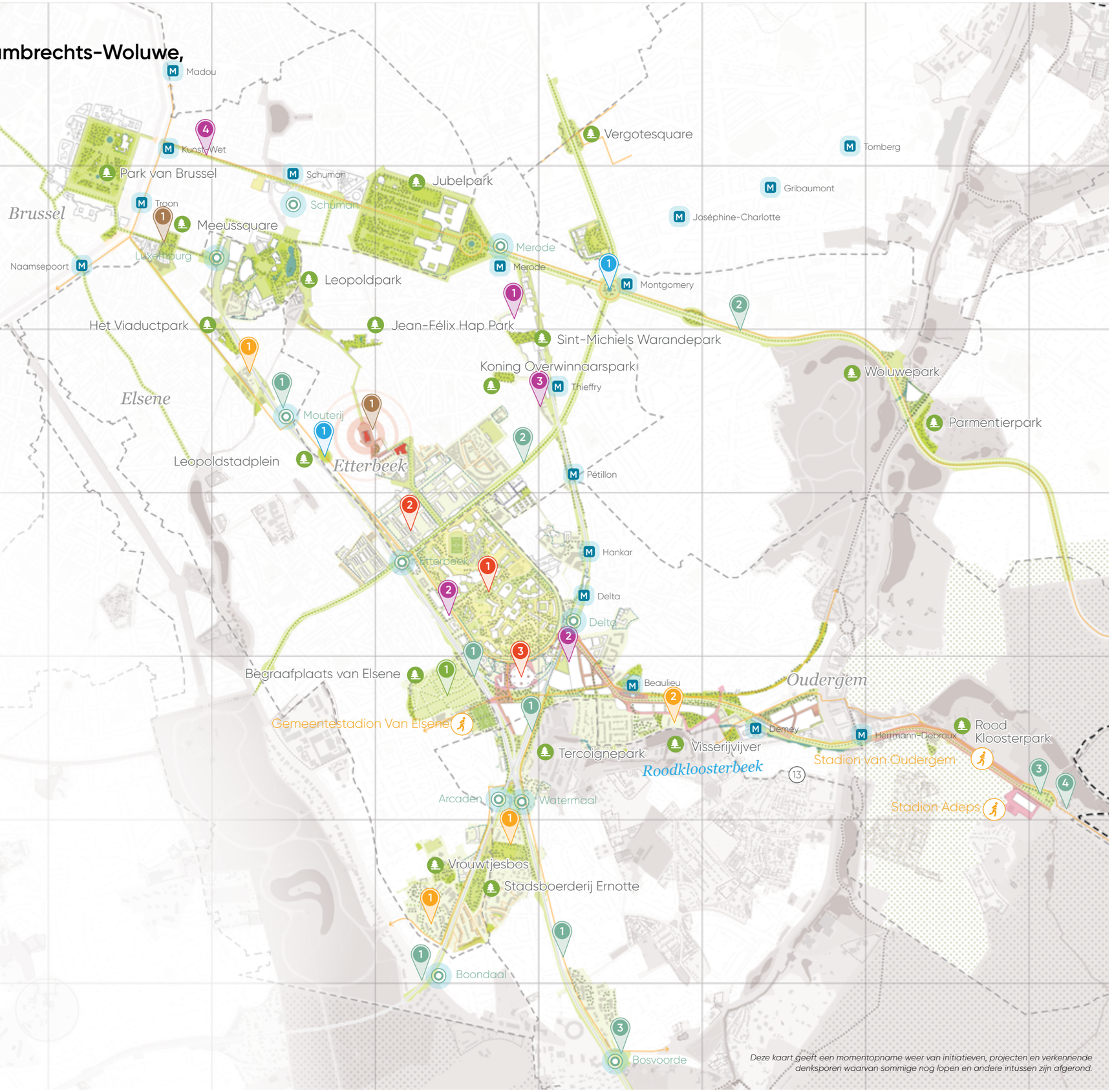

Deze kaart geeft een momentopname weer van initiatieven, projecten en verkennende denksporen waarvan sommige nog lopen en andere intussen zijn afgerond.

Brussel, Elsene, Sint-Gillis, Ukkel, Vorst

ZUIDSTATION-WIELS-L124 EN JUSTITEPALEIS-LOUIZALAAN-TERKAMERENBOS

BLAUW NETWERK

1. Waterretentie en infiltratie maximaliseren op de heuveltoppen, langs stedelijke assen

ONTHARDEN STRATEN EN PLEINEN

1. Ontharding van verharde oppervlaktes, bestrating met open voegen, afvoer regenwater naar onverharde zones voor lokale infiltratie, tegeltuinen, wadi's...

INFRASTRUCTUREN

1. Landschapsintegratie spoorbermen en beter beheer
2. Landschapsinrichting lanen en boulevards
3. Landschapsparking (bomen planten, ontharding, wadi's,...)
4. Vergroening trambedding
5. Ingroenen wegsegment

BUITENRUIMTE BEDRIJVEN

1. Landschappelijke integratie site
2. Landschappelijke integratie economische zones

BUITENRUIMTE PUBLIEKE GEBOUWEN

1. Sportcampus: versterking groen-blauwe ruimte
2. Onderwijscampus: versterking groen-blauwe ruimte
3. Delta zorgcampus: versterking groen-blauwe ruimte

RESIDENTIËLE BUITENRUIMTES

1. Landschappelijke integratie woonweefsel
2. Landschappelijke integratie grote gehelen
3. Gevelgroen aanmoedigen (op gevel of autonome dragende structuren) als er geen plaats in het openbare domein is

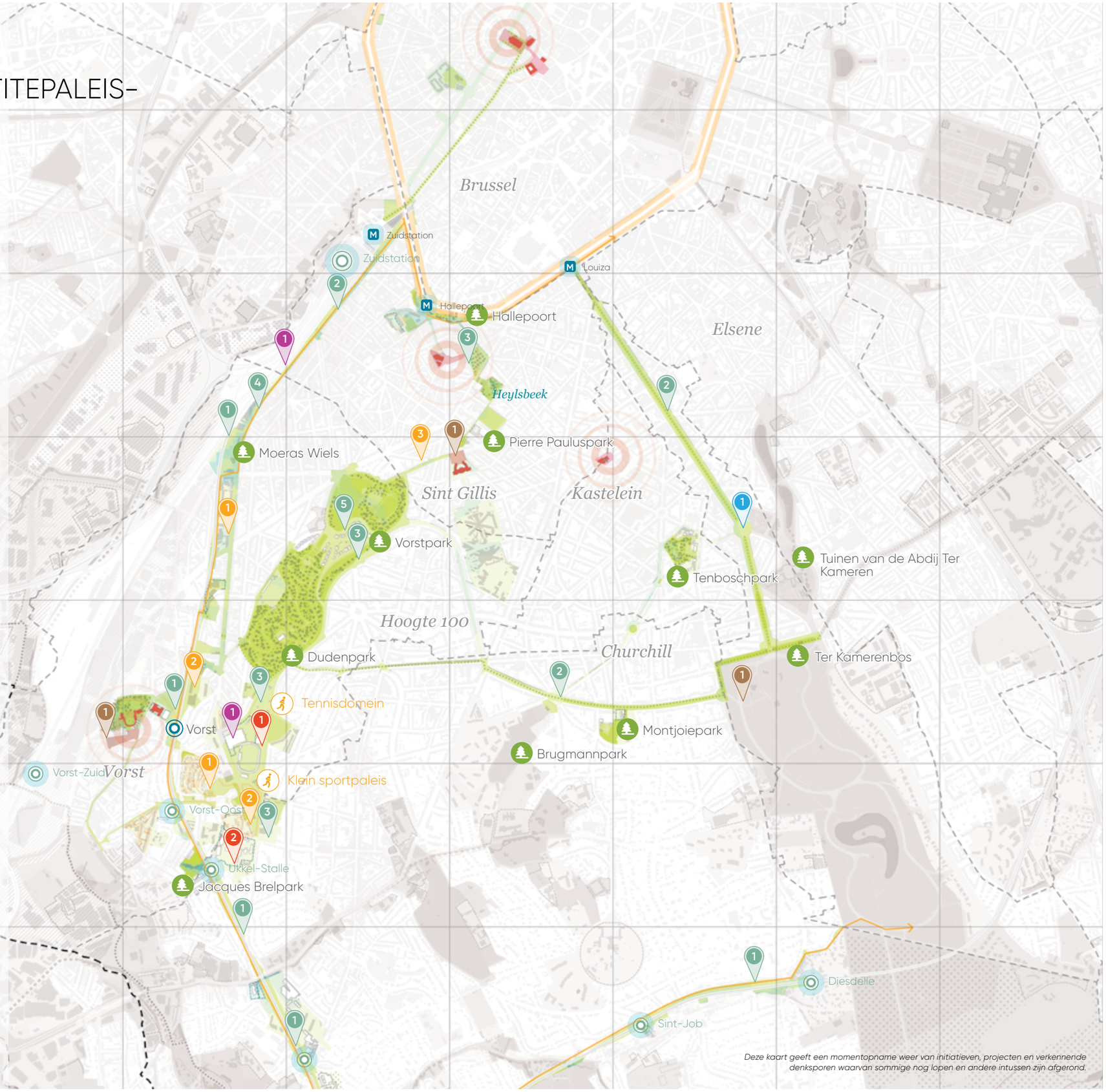

Deze kaart geeft een momentopname weer van initiatieven, projecten en verkennende denksporen waarvan sommige nog lopen en andere intussen zijn afgerond.

Halle, Beersel, Linkebeek, Sint-Genesius-Rode

LANDSCHAPSKAMERS SINT-GENESIUS-RODE

PUBLIEKE GROENE RUIMTES

1. Landschapsinpassing begraafplaats
2. Het vernatuurlijken van zones die grenzen aan de beekvallei
3. Extra bos langs beekvallei
4. Versterken van de biodiversiteit + ecol. beheer groenpatrimonium
5. Versterken van connecties tussen groene ruimtes
6. Het behouden en herstellen van bestaande bosgroepen

BLAUW NETWERK

Zoveel mogelijk lokale infiltratie en buffering verhogen en stockage verzekeren voor periodes van droogtestress

1. Bufferzones voor waterretentie
2. Openleggen en verbreden van beken
3. waterinfiltratie en buffering op straatniveau
4. Het toegankelijk maken van het beekdal door trage routes
5. Het maximaal behouden en herstellen van bestaande vijvers in functie van het bufferen en vasthouden van water

VOEDSELPRODUCTIE

1. Het herstellen en versterken van kleine landschapselementen
2. Verbetering gronden via carbon farming, teeltrotatie,...
3. Verblauwing binnen de landbouw: omzetten van akkers naar grasland, niet-kerende bodembewerking, infiltratiezones, wadi's, waterbuffers, anti-erosiemaatregelen...
4. Vergroening binnen de landbouw: KLE-houtkanten, ecologische randen van landbouwpercelen, groenbuffers...

BUITENRUIMTE BEDRIJVEN

1. Landschappelijke integratie bedrijventerrein
2. Vergroening bedrijfsgebouwen (gevelgroen en groendaken)
3. Bodemsanering/natuurgebaseerde oplossingen op plaatsen die cruciaal zijn voor ecologisch netwerk

BUITENRUIMTE PUBLIEKE GEBOUWEN

1. Sportcampus: versterking groen-blauwe ruimte
2. Meer toegankelijkheid of ontsluiting in voetgangers-en fietsersnetwerk

RESIDENTIËLE BUITENRUIMTES

1. Ecologische verbindingen tussen private tuinen verzekeren
2. Randen van de corridor versterken met woningen

ONTHARDEN STRATEN EN PLEINEN

1. Combinatie van ontharding en vergroening
2. Ontharding van verharde oppervlaktes
3. Openbare verlichting, afgestemd op fauna

INFRASTRUCTUREN

1. Landschapsparking (bomen planten, ontharding, wadi's,...)
2. Inrichten ontbrekende schakels zacht netwerk
3. Vergroenen van de straat
4. Ecopassage

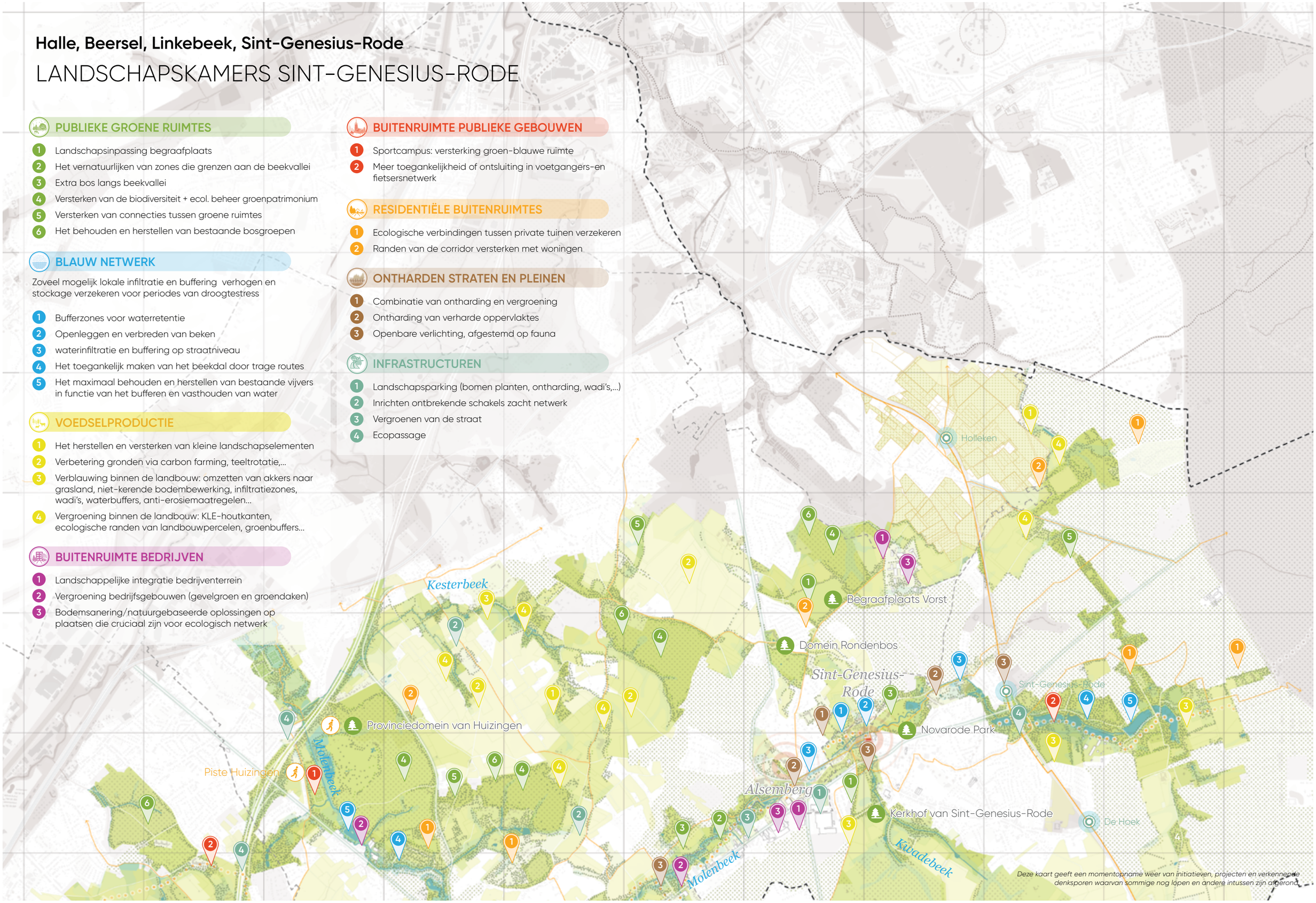

Deze kaart geeft een momentopname weer van initiatieven, projecten en verkennende denksporen waarvan sommige nog lopen en andere intussen zijn afgerond.

Hoeilaart, Overijse

LANDSCHAPSKAMERS HOEILAART

PUBLIEKE GROENE RUIMTES

1. Groene corridor langs beekvallei
2. Het vernatuurlijken van zones die grenzen aan de beekvallei
3. Versterken van de biodiversiteit + ecol. beheer groenpatrimonium
4. Versterken van connecties tussen groene ruimtes
5. Het behouden en herstellen van bestaande bosgroepen

BLAUW NETWERK

1. Bufferzones voor waterretentie
2. Openleggen en verbreden van beken
3. Waterinfiltratie en buffering op straatniveau creëren
4. Het toegankelijk maken van het beekdal door trage routes
5. Het maximaal behouden en herstellen van bestaande vijvers in functie van het bufferen en vasthouden van water

ONTHARDEN STRATEN EN PLEINEN

1. Combinatie van ontharding en vergroening
2. Ontharding van verharde oppervlaktes
3. Openbare verlichting, afgestemd op fauna

INFRASTRUCTUREN

1. Landschapsparking (bomen planten, ontharding, wadi's,...)
2. Vergroenen van de straat
3. Ecopassage

VOEDSELPRODUCTIE

1. Erosiebestrijdingsmaatregelen (behoud kostbare teelaarde)
2. Het herstellen en versterken van kleine landschapselementen
3. Verbetering gronden via carbon farming, teeltrotatie,...
4. Vergroening binnen de landbouw: KLE-houtkanten, ecologische randen van landbouwpercelen, groenbuffers...

BUITENRUIMTE BEDRIJVEN

1. Landschappelijke integratie bedrijventerrein
2. Vergroening bedrijfsgebouwen (gevelgroen en groendaken)
3. Bodemsanering/natuurgebaseerde oplossingen op plaatsen die cruciaal zijn voor ecologisch netwerk

BUITENRUIMTE PUBLIEKE GEBOUWEN

1. Sportcampus: versterking groen-blauwe ruimte
2. Positieve, gezonde functionele open ruimte met recreatie

RESIDENTIËLE BUITENRUIMTES

1. Ecologische verbindingen tussen private tuinen
2. Landschappelijke integratie woonweefsel

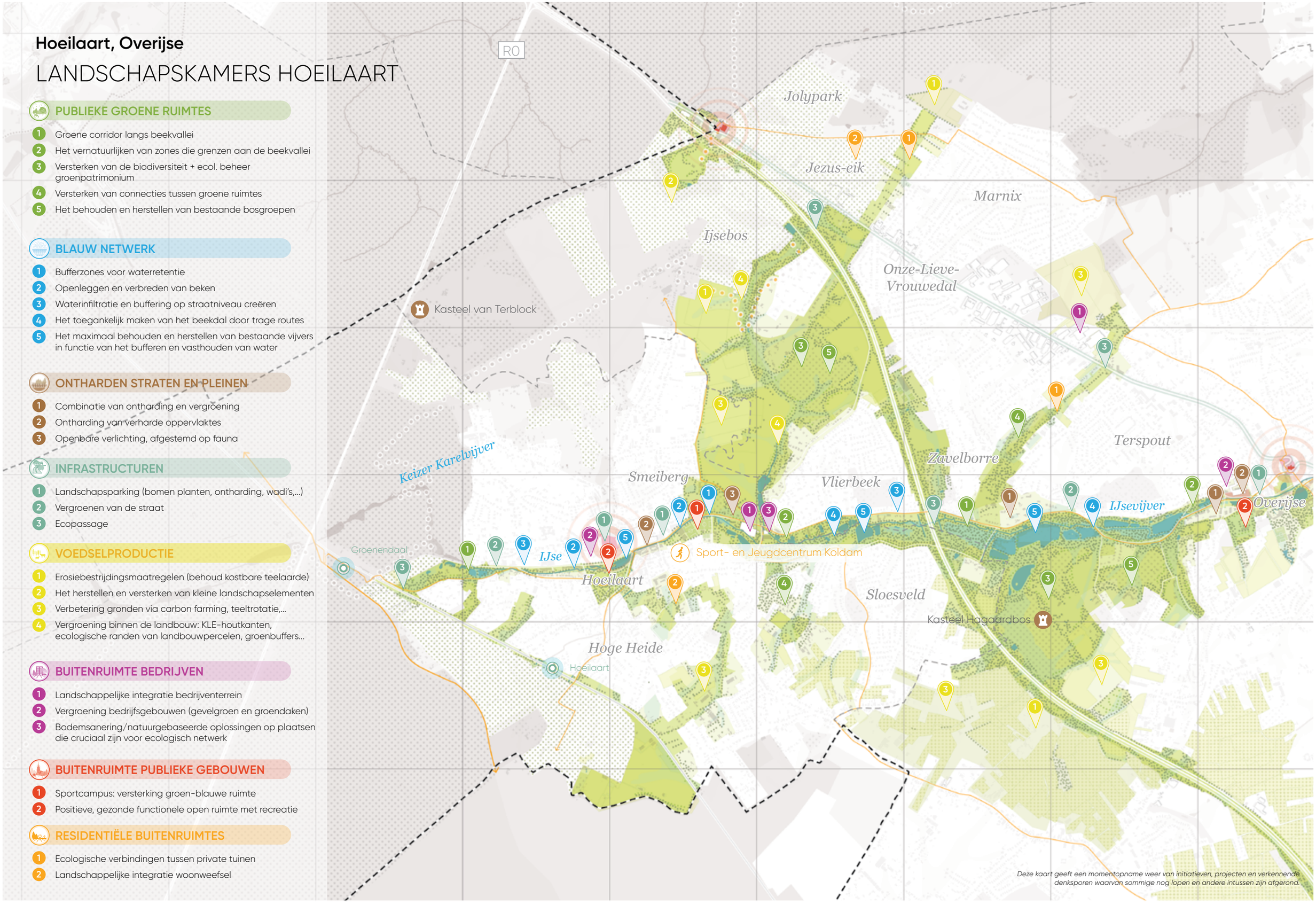

Deze kaart geeft een momentopname weer van initiatieven, projecten en verkennende denksporen waarvan sommige nog lopen en andere intussen zijn afgerond.

Brussel, Hoeilaart, Oudergem, Tervuren, Ukkel, Watermaal-Bosvoorde

HET ZONIËNWOUD

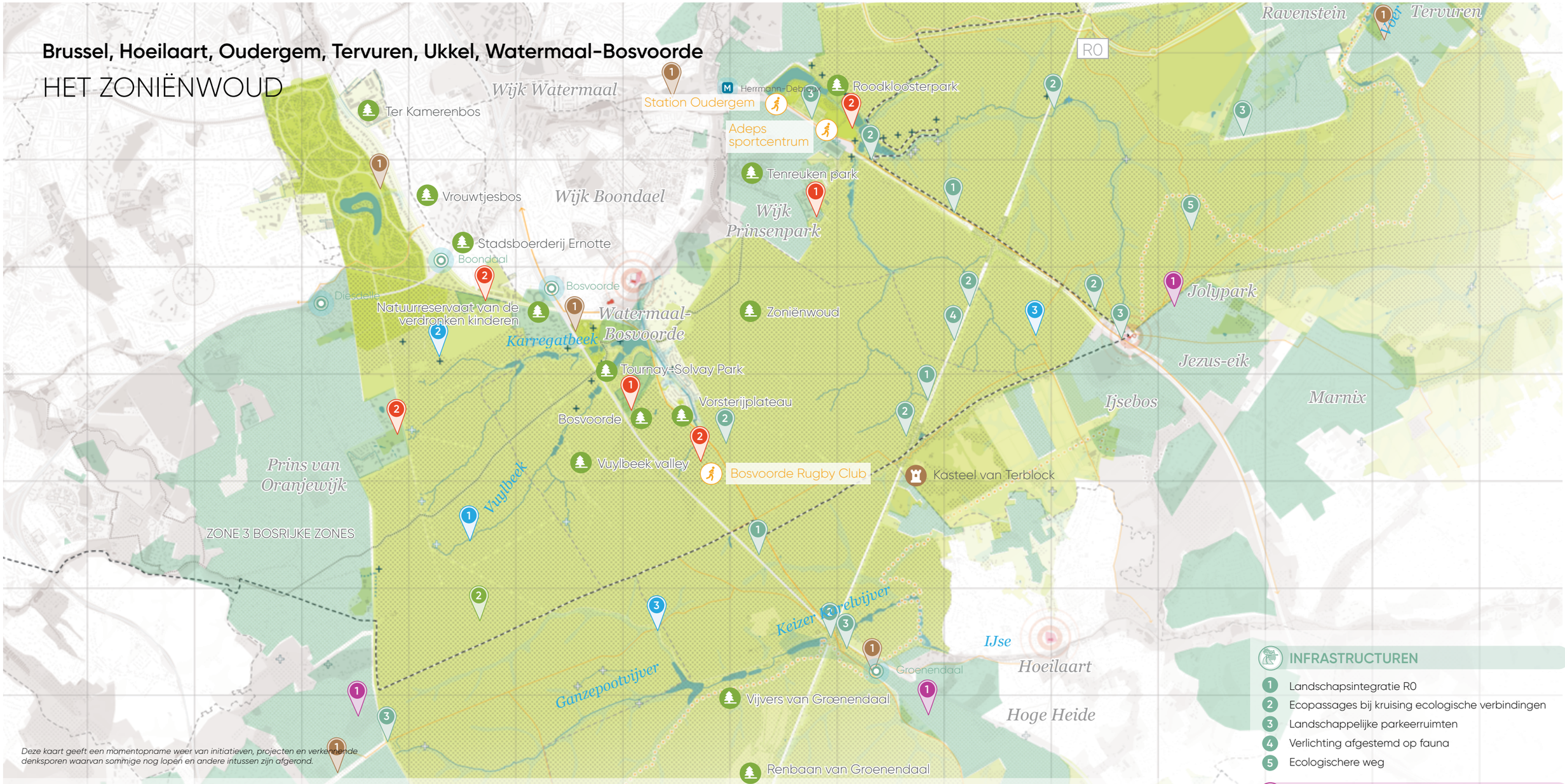

Deze kaart geeft een momentopname weer van initiatieven, projecten en verkennende denksporen waarvan sommige nog lopen en andere intussen zijn afgerond.

PUBLIEKE GROENE RUIMTES

1. Bosuitbreiding ter hoogte van bestaande boszones
2. Het verbinden van bestaande bosrijke zones
3. De aanwezigheid van een natuurlijke gelaagdheid (grasland-zoom-mantel-bos)
4. Het voorzien van bosrijke tussenvormen (wastine, agroforestry, enz.)
5. Zorgen voor een gezonde bodem met een hoge biodiversiteit
6. Het maximaal behouden van het bestaande bosbestand
7. Het omvormen van bestaande bosranden (boszoom)
8. Het natuurlijk verbinden van bestaande boskernen via bosuitbreiding
9. Het toepassen van overgangsvormen tussen de gesloten boszones en het open plateaulandschap
10. Het herstellen van kleine landschapselementen

RESIDENTIËLE BUITENRUIMTES

1. Het maximaal behouden van bestaande bomen op private kavels
2. Het aanplanten van nieuwe bomen, afhankelijk van de kavelgrootte (S-M-L)
3. Extensieve boszone aan de achterzijde van de kavels
4. Meerdere bomen in de voortuin (grootte afhankelijk van de diepte van de voortuin)
5. Het maximaal ontharden van de voortuinstrook
6. Het beperken van de verharding (gebouwen, opritten, constructies)
7. Het inzetten van kavels om de boomdekkingsgraad te verhogen
8. Het organiseren van parkeren op privaat domein

ONTHARDEN STRATEN EN PLEINEN

1. De vergroening en herwaardering van verbindingen tussen het Woud en het Station (Poorten)
2. Het vergroenen van buurtpleintjes, parken, speeltuinen en straten
3. Het maximaal behoud van bestaande bomen in parken, op pleinen en straten
4. Het aanplanten van nieuwe bomen in straatprofielen met voldoende breedte
5. Het ontharden van bermen (de strook tussen de rijweg en privaat domein) en ontharden van overmaatse kruispunten

BLAUW NETWERK

1. Infiltratie stroomopwaarts (water-retentiegebieden)
2. Bronnen herwaarderen
3. Het toegankelijk maken van het beekdal door trage routes

INFRASTRUCTUREN

1. Landschapsintegratie R0
2. Ecopassages bij kruising ecologische verbindingen
3. Landschappelijke parkeerruimten
4. Verlichting afgestemd op fauna
5. Ecologischere weg

BUITENRUIMTE BEDRIJVEN

1. Bodemsanering/natuurgebaseerde oplossingen op plaatsen die cruciaal zijn voor het ecologisch netwerk

BUITENRUIMTE PUBLIEKE GEBOUWEN

1. Onderwijscampus: versterking groenblauwe ruimte
2. Sportcampus: versterking groenblauwe ruimte
3. Positieve, gezonde functionele open ruimte met recreatie
4. Integratie in omliggende ecologische en natuurlijke structuren
5. Meer toegankelijkheid of ontsluiting in netwerk voetgangers/fietsers
6. Ecologischer beheer van bestaand groenpatrimonium

Dilbeek, Sint-Agatha-Berchem, Sint-Jans-Molenbeek

DILBEEK - NINOOFSEPOORT

Projecten

1. RPA Ninoofsepoort met de aanleg van een nieuw park
2. RPA Weststation met aanleg van een nieuw park
3. Werken aan de Ring - ecologische verbindingen en fietssnelweg langs de Ring

Initiatieven

1. Aanleg van een ecoduct tussen Kattebroek en Wolfsputten
2. Versterking van de ecologische verbindingen naar het ruimere landschap
3. Verbreding van de ecologische verbinding langs de Molenbeek met behoud van natte natuur langs deze as
4. Openlegging van de Molenbeek, ontwikkeling van een meer performanter beheer van het afvloeiingswater in de vallei: infiltratie-, retentie- en bufferzones
5. Sluiten van afrit 12 op de Ring en onderzoek naar wenselijkheid van een ecoduct
6. Versterking van het ecologische en agrarische karakter van Kattebroek, optimalisatie van het waterbeheer, zachte recreatie met behoud van het seminatuurlijke landschapskarakter
7. Gewestelijk park met een goed evenwicht tussen recreatie en buurtlandbouw
8. Landschapsintegratie van stadsweefsels langs de corridor: groenbeplanting en beheer afvloeiingswater
9. Landschapsinrichting van de Edmond Machtenslaan (beplanting, bomenrijen, geoptimaliseerd beheer van het afvloeiingswater, wandelpaden ...)
10. Consolidatie van het park met groenteteelt
11. Openleggen van de Maalbeek als afkoelingscorridor tussen het Scheutbos en het Marie- Josépark: behoud van vochtige gebieden, ontwikkeling van de aanplanting langs de as, uitbreiding van de schaduwgebieden (microklimaat)
12. Aanplantingen in de openbare ruimte: collectieve moestuin naast de gebouwen van het 'kleine bos'

Deze kaart geeft een momentopname weer van initiatieven, projecten en verkennende denksporen waarvan sommige nog lopen en andere intussen zijn afgerond.

Asse, Dilbeek, Koekelberg, Sint-Agatha-Berchem

E40 – ELISABETHPARK

Projecten

1. Werken aan de Ring - ecologische verbindingen langs en over de Ring
2. Ruimtelijk project voor natuurlijke wateropslag, een project van de Provincie Vlaams-Brabant voor het herleggen van de Molenbeek met extra waterbuffer
3. Zavelenberg als centrum voor lokale stadslandbouw
4. Verbreiding van het Kerremansbos (uitgevoerd)
5. Park & Ride Groot-Bijgaarden station
6. Tijdelijke Park & Ride
7. Landschapsintegratie van het bedrijvenpark Zellik

Initiatieven

1. Stadstoegang A10-Molenbeek
2. Groene verbindingen langs de Technologiestraat en de Jan Tieboutstraat en de naaste omgeving van de spoorweg
3. Op lange termijn: openlegging van de Molenbeek en integratie van de gebouwen in het landschap
4. Uitbreiding van het Kerremansbos om op die manier de verbinding in de richting van Zellik mogelijk te maken
5. Landschapspark Maalbeekdal aansluitend op de inrichting van de zuidelijke randen van Zellik
6. Ecologische verbindingen in de richting van Droogveld en Bettegem
7. Integratie van de sportcampus in de Molenbeekvallei Deklassering en herwaardering van de Hunderenveldlaan
8. Openlegging van de Molenbeek
9. Groene corridor langs de spoorweg
10. Verbreding van de ecologische verbinding langs de Molenbeek
11. Landschappelijke herinrichting van de Keizer Karellaan
12. Versterking van het recreatieve aanbod: speelpleinen op semiopenbare plaatsen, aanleg van ecologische stapstenen

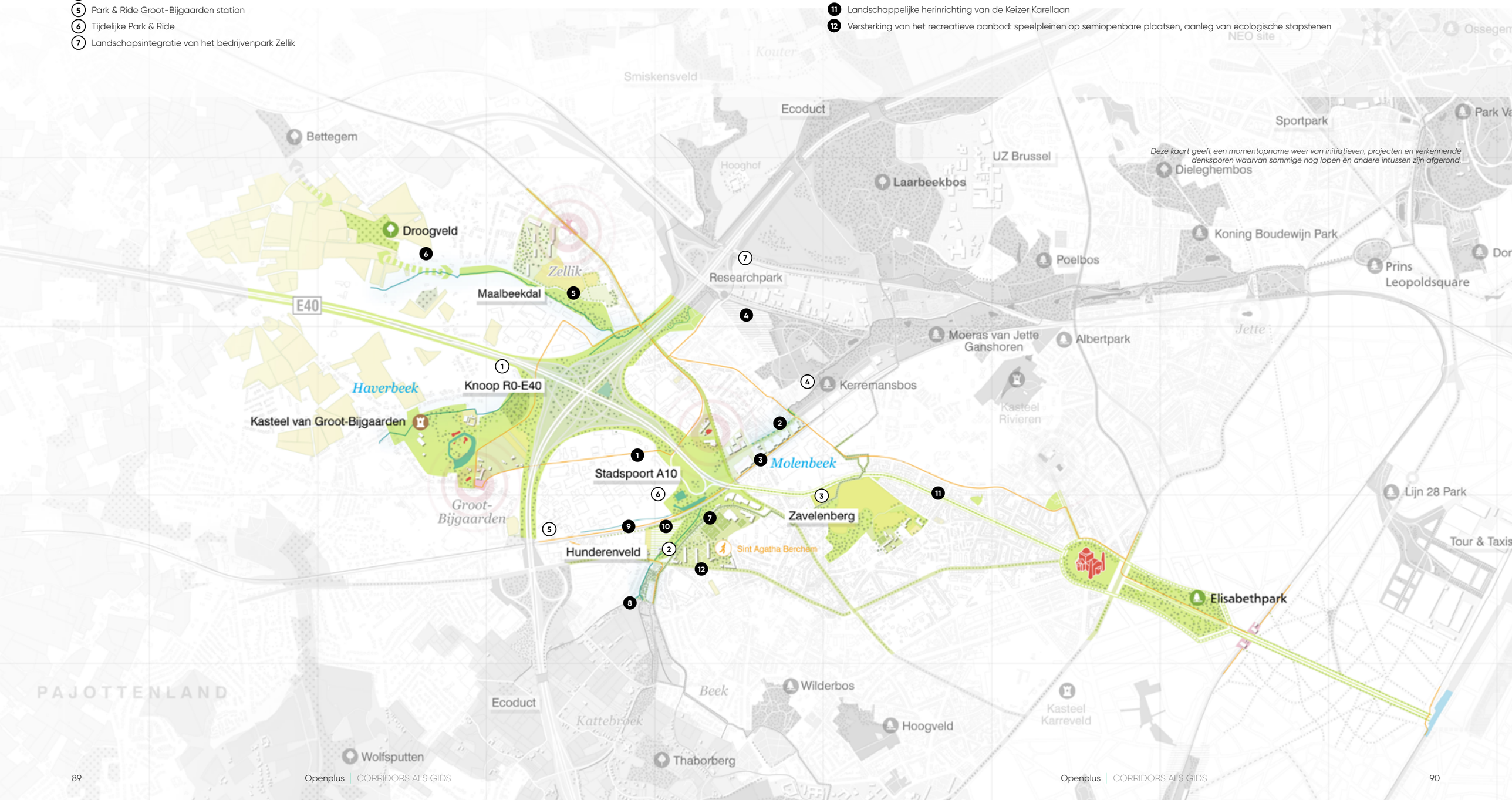

Deze kaart geeft een momentopname weer van initiatieven, projecten en verkennende denksporen waarvan sommige nog lopen en andere intussen zijn afgerond.

Asse, Brussel, Ganshoren, Jette, Sint-Agatha-Berchem, Wemmel

VALLEI VAN DE MOLENBEEK

Projecten

1. Werken aan de Ring - ecologische verbindingen langs en over de Ring
2. LIP Groene Noordrand - casestudy bovenloop van de Maalbeek
3. Natuuruitbreiding van het Laarbeekbos (ANB) met aansluitend op het beschermd landschap herbebossing
4. Uitbreiding van het Kerremansbos
5. Park and Ride-station van Groot-Bijgaarden
6. Landschapsintegratie van het Researchpark Zellik
7. Richtschema Tours & Taxis
8. Landschappelijke inrichting van de naaste omgevingen van het kanaal (BKP)

Initiatieven

1. Stadstoegang A10-Molenbeek
2. Groene verbindingen langs de Technologiestraat, de Jan Tieboutstraat en de randen van de spoorweg
3. Op lange termijn: openlegging van de Molennbeek en integratie van de gebouwen in het landschap
4. Uitbreiding van het Kerremansbos om op die manier de verbinding in de richting van Zellik mogelijk te maken
5. Landschapspark Maalbeekdal aansluitend op de inrichting van de zuidelijke randen van Zellik
6. Ecologische verbindingen in de richting van Droogveld en Bettegem
7. Integratie van de sportcampus in de Molenbeekvallei door declassering van de Hunderenveldlaan
8. Openlegging van de Molenbeek
9. Groene corridor langs de spoorweg
10. Verbreding van de ecologische verbinding langs de Molenbeek
11. Integratie van de ziekenhuiscampus in het landschap
12. Geleidelijke openlegging van de Molenbeek
13. Landschapsinrichting van de steenwegen aan de stadsingangen: minder barrières, inrichting van oversteken: verdeling tussen de verschillende modi, plaats voor natuur en groenblauwe netwerken
14. Behoud van het water in de vallei: moerassen van Jette en van Ganshoren
15. Gedetecteerde nood aan aanzienlijke retentiegebieden, vooral in het westen van het Huybrechtspark
16. Bodemverontreiniging: opportuniteiten voor sanering en vergroening van het leefmilieu
17. Verbetering van de waterdoorlaatbaarheid van wegen
18. Bewaren van de laatste verbindingen richting de open landbouwgebieden in het Noorden (Obbergen, Reekstraat - Rasselstraat)

Deze kaart geeft een momentopname weer van initiatieven, projecten en verkennende denksporen waarvan sommige nog lopen en andere intussen zijn afgerond.

Brussel, Meise, Grimbergen, Wemmel

KONINKLIJK DOMEIN - MEISE

Projecten

1. Werken aan de Ring - ecologische verbindingen langs en over de Ring
2. LIP Groene Noordrand - casestudy Bever- en Potaardekouters
3. Brabantnet - Nieuwe tramlijn Willebroek-Brussel
4. Parking C - studie van de programmering van de site
5. Masterplan NEO-site
6. Sportpark
7. RPA Heizel
8. Herinrichting van de A12 tot stadsboulevard of "Parkway": vergroend met integratie van fietspaden
9. Masterplan Bruxelles Royal Yacht Club (BRYC)
10. Gebied van gewestelijk belang 4 - Van Praet (GGB-4)
11. Landschappelijke inrichting van de omgeving van het kanaal (BKP)
12. RUP Potaarde - akkoord 2/3 voor open ruimten
13. GRSP Grimbergen

Initiatieven

1. Optimalisatie van de infrastructuren door de aanleg van de A12 als "parkway"
2. Inrichting van de naaste omgeving van de A12 tot een hoogwaardig lineair park verzekert de ecologische continuïteit tussen de Plantentuin in Meise en de Heizelvlakte
3. Ecologische verbinding tussen de bron van de Tangebeek en de Potaardekouter.
4. Integrale visie van de Potaardekouter en zijn verbinding met de grote landschappen en Brussel
5. Versterking van de ecologische rol van de naaste omgeving van de Potaardekouter langs de Maalbeek
6. De omgeving van Grimbergen in de richting van de Potaardekouter herdefiniëren
7. Ecologische verbinding tussen Parking C en de Beverkouter - toegangspoort tot het grote landschap
8. Integrale visie van de Beverkouter en zijn verbinding met de grote landschappen en Brussel
9. Geleidelijke openlegging van de Molenbeek
10. Optimalisatie van het ecologische beheer van het koninklijk domein
11. Landschapsinrichting van de structurerende assen van de wijk: Houba de Strooperlaan, Rommelaere, De Greef
12. Landschapsinrichting van de bedrijvencampus en de integratie ervan in de groene corridor
13. Landschapsintegratie van de naaste omgeving van de Onze-Lieve-Vrouwkerk van Laken
14. Versterking van de rol van het park van Laken in de strategie van het regenwaterbeheer
15. Parking Telexpo, opportuniteit van herkwalificatie met het oog op de continuïteit van het groene netwerk
16. Mogelijke verlenging van de ecologische continuïteit langs de opeenvolgende paleizen: waardering van de tussenruimten
17. Verbinden van kleine groengebieden

Deze kaart geeft een momentopname weer van initiatieven, projecten en verkennende denksporen waarvan sommige nog lopen en andere intussen zijn afgerond.

Brussel, Grimbergen, Vilvoorde

VAN PRAETBRUG - TANGEBEEK

Projecten

1. GRSP Vilvoorde
2. Strategisch project Groene Noordrand
3. Beeldkwaliteitsplan voor het kanaal
4. BRYC: herconfiguratie van de jachthaven van Brussel
5. Masterplan GGB 4: herontwikkeling van het gebied van gewestelijk belang
6. Werken aan de Ring - ecologische verbindingen langs en over de Ring
7. Van Basiliek tot Basiliek: wandelparcours (Tangebeekbos - Domein 3 Fonteinen - Klein Hoogveld ...)
8. Masterplan Kleine Groeneweg (Stad Brussel): een echt openruimteproject
9. Masterplan Versailles (Duurzaam wijkcontract): een traject van de 1e dienstencentrale Openplus

Initiatieven

1. Netwerk van open ruimten die de mogelijkheden voor herbebossing en de aanleg van een productief/ voedingslandschap maximaliseren
2. Sint-Lendriks Bron: de nodige infrastructuren inrichten om te vermijden dat het bos als openbaar toilet wordt gebruikt ...
3. Een richtplan opstellen voor het militaire ziekenhuis. De naaste omgevingen herwaarderen zodat ze een strategische rol kunnen spelen in de verlenging van de ecologische corridors.
4. De open ruimte behouden door te mikken op de verdichtingsmogelijkheden in de gebieden voor residentiële uitbreiding.
5. De flank van de vallei opnieuw verbinden met het onderste gedeelte van de vallei door te werken aan de transversale verbindingen naar het kanaal. De verbindingen naar die grote ecologische corridor herstellen (die momenteel vooral een ecologische barrière vormt). Zijn verkoelingspotentieel voor het noordwesten van Brussel valoriseren.
6. De bronnen bestuderen op de flank van de vallei, dat water plaatselijk valoriseren voor de plaatselijke landbouw en de irrigatie in het gebied.
7. Het kanaal herkwalificeren, zowel in de huidige inrichting als in de configuratie van de wegen erlangs.

Deze kaart geeft een momentopname weer van initiatieven, projecten en verkennende denksporen waarvan sommige nog lopen en andere intussen zijn afgerond.

Grimbergen, Meise, Merchtem, Wemmel

MAALBEEK – KANAAL

Projecten

1. SP Groene Noordrand
2. LIP Groene Noordrand
3. LIP Oostelijke Maalbeek
4. Integraal project Maalbeek – Bekkensecretariaat
5. Van Basiliek tot Basiliek: wandelparcours (Tangebeekbos - Domein 3 Fonteinen - Klein Hoogveld ...)
6. Werken aan de Ring - ecologische verbindingen langs en over de Ring en herschikken bodembestemmingen
7. Sneltram Brussel Willebroek
8. Fietssnelweg A12
9. Voedsel+land+schap
10. Beheersplan Beschermd Landschap 'Gehucht Amelgem & omgeving'
11. LIP Hooghof & omgeving
12. Wemmelse Motte
13. Van Reek tot Motte & verder Psychiatrisch Centrum St.-Alexius

Deze kaart geeft een momentopname weer van initiatieven, projecten en verkennende denksporen waarvan sommige nog lopen en andere intussen zijn afgerond.

Brussel, Vilvoorde

ZENNEVALLEI

Projecten

1. Groene boulevard: aanplant bomen Vilvoordselaan voor vergroening kanaalzone
2. Richtschema Schaarbeek-Vorming, Waterlandschapspark: openleggen van de Zenne (BKP kanaal)
3. Strategisch reconversiegebied Vilvoorde-Machelen: herkwalificatie van de basisstructuur van de openbare ruimten
4. Transformatie van de voormalige Renaultsite: van een industriële locatie naar een mix van moderne logistiek, wonen en werken met oog voor duurzaamheid
5. (Masterplan) Kerklaan
6. CAT-site
7. Broeksite
8. Buda+ optimalisatiestudie strategisch samenwerkingsproject
9. Masterplan 4 Fonteinen
10. RUP Forges de Clabeq
11. RUP Asiat-Darse
12. Landschapsvisie Zennevallei
13. Gedeelde vallei - TOP Noordrand
14. GRSP Vilvoorde
15. Landinrichtingsplan (LIP) Trawool - Woluwe - Floordambos

Initiatieven

1. Een transversale verbinding tot stand brengen tussen Diegem en het kanaal langs de Hollebeek
2. Evolutie in de richting van een landschappelijke inpassing van de Schaarbeeklei
3. Open leggen van de Zenne en tot stand brengen van groene continuïteiten langs de loop (meerdere tracés bestudeerd)
4. Reconversie van de Parmentier-site en activering van de voorkant van het kanaal voor recreatieactiviteiten
5. Versterking van de transversale verbindingen naar de Zenne binnen het bestaande weefsel
6. Realisatie van een groene continuïteit langs het kanaal en herkwalificatie van het industriële weefsel voor een betere integratie van de natuur
7. Herwaardering van het kanaal als groenblauwe corridor, versterking van zijn ecologische rol ondanks het behoud van zijn functionele bestemming (behandeling van de oevers, de omgeving, mogelijke oversteekplaatsen voor fauna en flora) - zie BKP
8. Toegankelijk maken van het kanaal via de openbare ruimte: herwaardering recreatieve dimensie, integratie paden voor actieve verplaatsing (wandel, fiets)
9. Integratie van de natuurlijke dimensie binnen de industrieparken “bedrijvenpark met inclusieve natuur”
10. Demineralisatie van de (voormalige) industriële gebieden
11. Openleggen van kleine waterlopen, strategisch beheer van het afvloeiingswater (buffergebieden, retentiegebieden ...)
12. Herstel van de aansluiting en openleggen van de Woluwe, creatie van een groenblauwe as, ten noorden of ten zuiden van het viaduct.

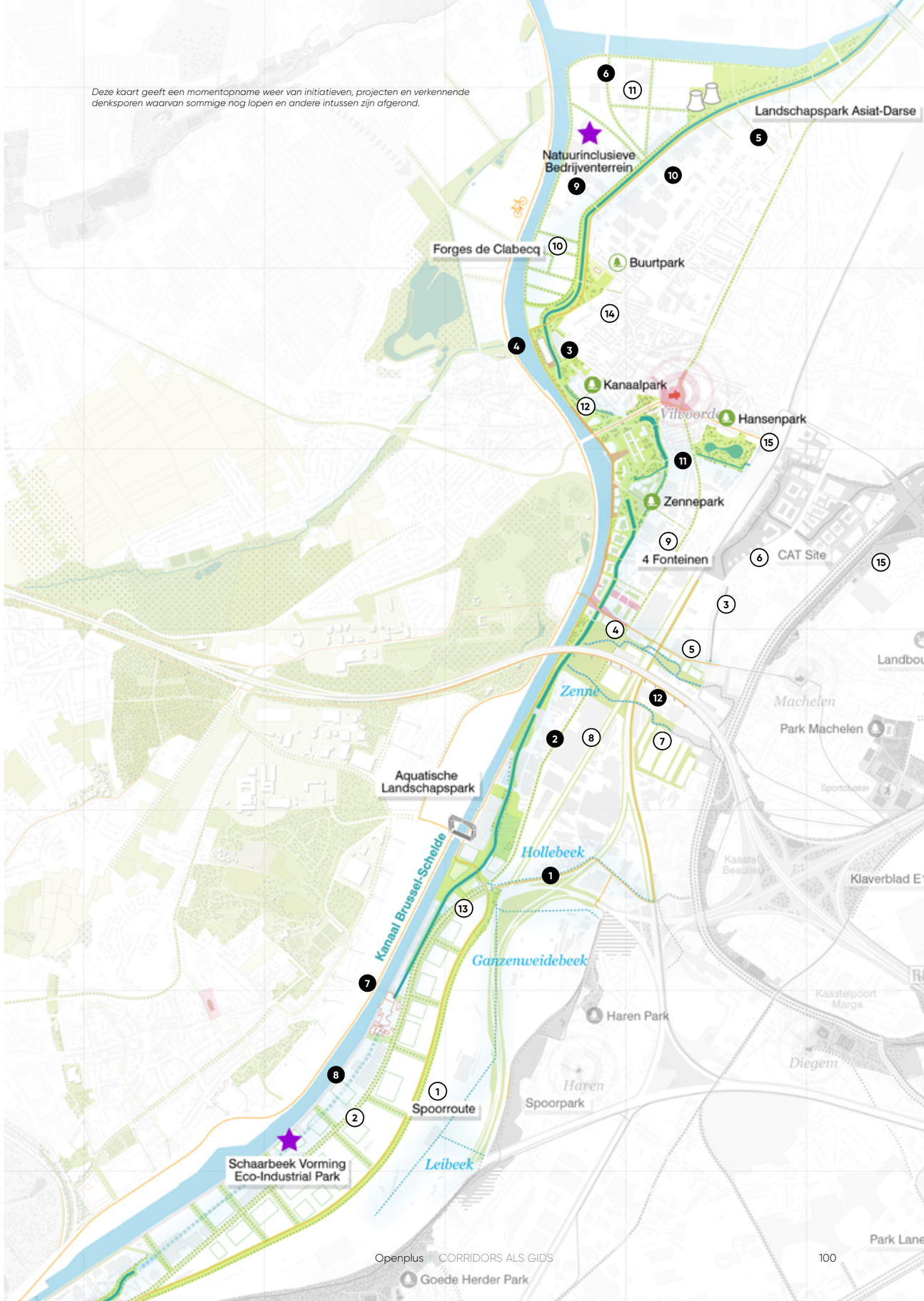

Schaarbeek, Haren, Machelen, Vilvoorde

SCHAARBEEK – MACHELEN

Projecten

1. Werken aan de Ring - ecologische verbindingen langs en over de Ring
2. Herbebossing langs de E19
3. Opwaardering van de Trawoolbeek (LIP Trawool)
4. Uitbreiding van het bosgebied van het Houtembos
5. Landschapsinrichting van de open ruimten langs het Woluwedal
6. RPA Bordet
7. Verbinding Woluwe-Zenne: Strategisch Project Levende Woluwe
8. Broeksite
9. Studie netwerk open ruimten Machelen
10. Buda+ optimalisatiestudie strategisch samenwerkproject

Initiatieven

1. Integrale landschapsvisie van de opeenvolgende parken langs de spoorweg
2. Behoud van de groene verbindingen door sites die volop aan het muteren zijn
3. Transversale functionele en ecologische verbinding tussen Diegem en het kanaal
4. Landschapsinrichting van de Houtweg
5. Open leggen van de Leibeek, de Ganzenweidebeek en de Hollebeek
6. Reconversie van het huidige landbouwgebied tot een buurtlandbouwgebied
7. Behoud van het huidige landbouwgebied en zijn integratie in het landschap
8. Versterking van de beboste corridor door herbebossing
9. Toegankelijke spoorwegbermen die dienstdoen als ecologische verbindingen
10. Groene ringen tussen de dorpsgrenzen en de infrastructuren
11. De prestaties van de restgebieden verbeteren
12. De fietssnelwegen als recreatieve en ecologische corridors valoriseren
13. De bron van de Keelbeek met een open rivierbedding verbinden

Deze kaart geeft een momentopname weer van initiatieven, projecten en verkennende denksporen waarvan sommige nog lopen en andere intussen zijn afgerond.

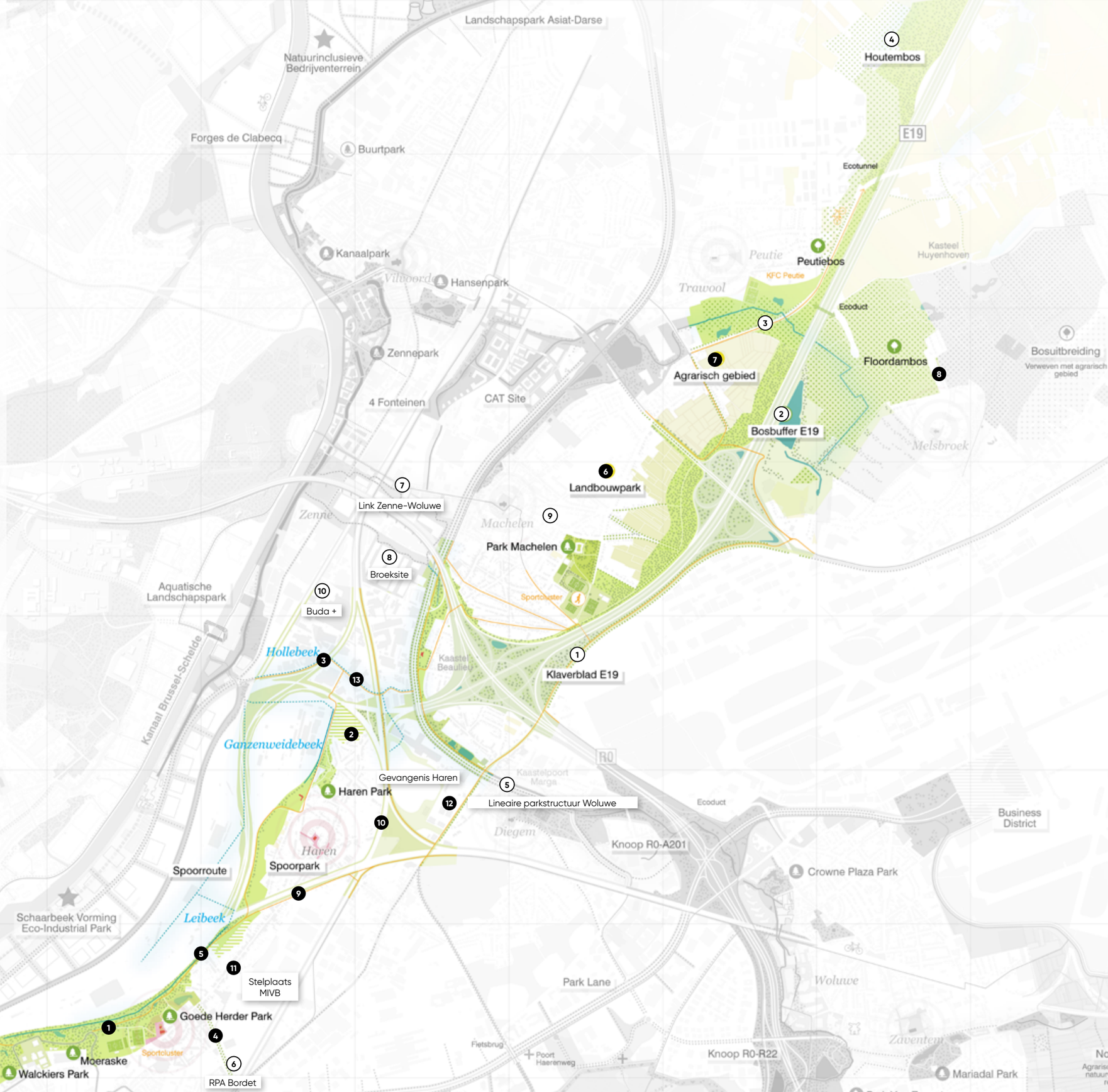

Brussel, Evere, Schaarbeek, Zaventem

JOSAPHAT – ZAVENTEM

Projecten

1. RPA Josaphat
2. RPA Bordet
3. RPA - GRUP Defensie
4. Visie voor het Woluwedal, Strategisch Project Levende Woluwe
5. Werken aan de Ring - ecologische verbindingen langs en over de Ring
6. LIP Woluweveld
7. LIP Noskoem
8. Park 7
9. Pegasus Park
10. Bessenveld

Deze kaart geeft een momentopname weer van initiatieven, projecten en verkennende denksporen waarvan sommige nog lopen en andere intussen zijn afgerond.

Initiatieven

1. Ontbrekende verbinding: Josaphat - Triton
2. Verlenging van de fietsgebieden over de volledige lengte van de corridor
3. Gedifferentieerd beheer van de begraafplaatsen, versterking van de ecologische verbindingen
4. Nieuw verstedelijkt gebied
5. Grootstedelijk park
6. Herkwalificatie van de naaste omgevingen van de bedrijvenparken
7. Herkwalificatie van de boorden van de grootstedelijke groene ruimte
8. Verbinding met het netwerk van het Woluwedal tot aan het Zoniënwoud
9. Verlenging van de verbindingen tot aan het netwerk van open ruimten van Zaventem
10. Overgang van het Woluweveld naar een plaatselijke landbouwgebied/agro-ecologische site
11. Verbetering van de ecologische waarde van het Woluweveld
12. Verbinding tussen de groene wandeling, het fiets-GEN van de luchthaven en het fiets-GEN van Leuven door het park
13. Verbinding langs de Bordetlaan, de begraafplaatsen en het Moeraske.

Kraainem, Schaarbeek, Sint-Lambrecht-Woluwe, Wezembeek-Oppem, Zaventem

E-40 - VUILBEEK

Projecten

1. RPA Mediapark
2. Parkway E40
3. Regionet Leuven - nieuwe tram-buslijn Brussel-Leuven
4. Performant fietspad
5. Knooppunt E40-Woluwe - Werken aan de Ring - integratie van een P&R
6. Visie op de open ruimten langs het Woluwedal, Strategisch Project Levende Woluwe
7. Werken aan de Ring - ecologische verbindingen langs en over de Ring
8. Opeenvolging van parkprojecten langs de Vuilbeek en de Kleine Maalbeek
9. Park Zandgroeve - reconversie van een voormalige zandgroeve

Initiatieven

1. Landschapsinrichting van de Leuvensesteenweg
2. Integrale visie van de Acacia-site - voorzieningen, verdichting van de boorden, buurtlandbouw, park ...
3. Integrale visie van de site Hennekenberg en haar naaste omgevingen en verbinding met andere landbouwpercelen
4. Landschapsintegratie van de kantoorgebouwen in het landschapssysteem van Woluwe
5. Herbebossing van het Molenbos en verbinding met de opeenvolging van open ruimten langs de Vuilbeek
6. Integrale visie van het netwerk van landbouwpercelen als aanvulling op het groen-blauwe netwerk
7. Versterking van de ecologische bermen langs de E40
8. Aanleg van structurerende groene netwerken op microschaal binnen de residentiële bebouwing
9. Optimalisatie van de naaste omgeving van de handelsgebieden
10. Optimalisatie van de landschapsdimensie binnen de bebouwde zones
11. Potentieel voor de invoering van CSA of collectieve moestuinprojecten

Deze kaart geeft een momentopname weer van initiatieven, projecten en verkennende denksporen waarvan sommige nog lopen en andere intussen zijn afgerond.

Machelen, Sint-Lambrechts-Woluwe, Vilvoorde, Zaventem

WOLUWEDAL

Projecten

1. Knooppunt De Vuist
2. Masterplan Cat site
3. Broeksite
4. Lineair park van Woluwe
5. Knooppunt R0-A201 - Werken aan de Ring
6. Knooppunt R0-R-22 - Werken aan de Ring
7. Knooppunt E40-Woluwe - Werken aan de Ring - integratie van een P&R
8. Park Zandgroeve
9. Parkway E40
10. Visie van de open ruimten langs het Woluwedal, Strategisch Project Levende Woluwe

Initiatieven

1. Landschapsintegratie van het economische weefsel aan de rand van Zaventem
2. Versterking van de ecologische verbinding in de richting van het Woluweveld
3. Aanleg van toegangspoorten naar de landschapssystemen
4. Herbebossing van het Molenbos
5. Integrale visie van de Acacia-site - voorzieningen, verdichting van de boorden, buurtlandbouw, park ...
6. Integrale visie van de site Hennekenberg en haar naaste omgevingen en verbinding met andere landbouwpercelen
7. Landschapsintegratie van de kantoorgebouwen in het landschapssysteem van Woluwe
8. Verbindingen en doorsteken aan de campus van St. Luc

Deze kaart geeft een momentopname weer van initiatieven, projecten en verkennende denksporen waarvan sommige nog lopen en andere intussen zijn afgerond.

Machelen, Steenokkerzeel, Vilvoorde

TRAWOOLBEEK

Projecten

1. Masterplan 4 Fonteinen
2. Masterplan Cat site
3. Knooppunt De Vuist
4. Valorisatie Trawoolbeek
5. Herbebossing langs de E19
6. GRSP Vilvoorde
7. Reconversiegebied Vilvoorde-Machelen
8. Visie Machelen-Diegem
9. LIP Trawool

Initiatieven

1. Open leggen van de Zenne in het Broekpark
2. Behoud van het huidige landbouwgebied en zijn integratie in het landschap
3. Herbebossing van de ontbrekende schakels tussen het Floordambos en het Hallebos
4. Het barrière-effect aan De Vuist voor mensen en fauna elimineren (ondergrondse doorgang met een voldoende vrije berm voor de fauna)
5. Wandelpad rond het grote bekken op de bestaande voormalige oude spoorwegpercelen met een verbinding langs de nieuwe Trawool te Athlon tot aan het Peutiebos.
6. Het barrière-effect van de E19 elimineren: verbreding van de bestaande tunnels tot volwaardige ecotunnels met mogelijkheid voor gedeelde recreatieve doeleinden. Dit is vooral noodzakelijk onder de St.-Martinuslaan. Nieuwe ecotunnel langs de Trawool.

Deze kaart geeft een momentopname weer van initiatieven, projecten en verkennende denksporen waarvan sommige nog lopen en andere intussen zijn afgerond.

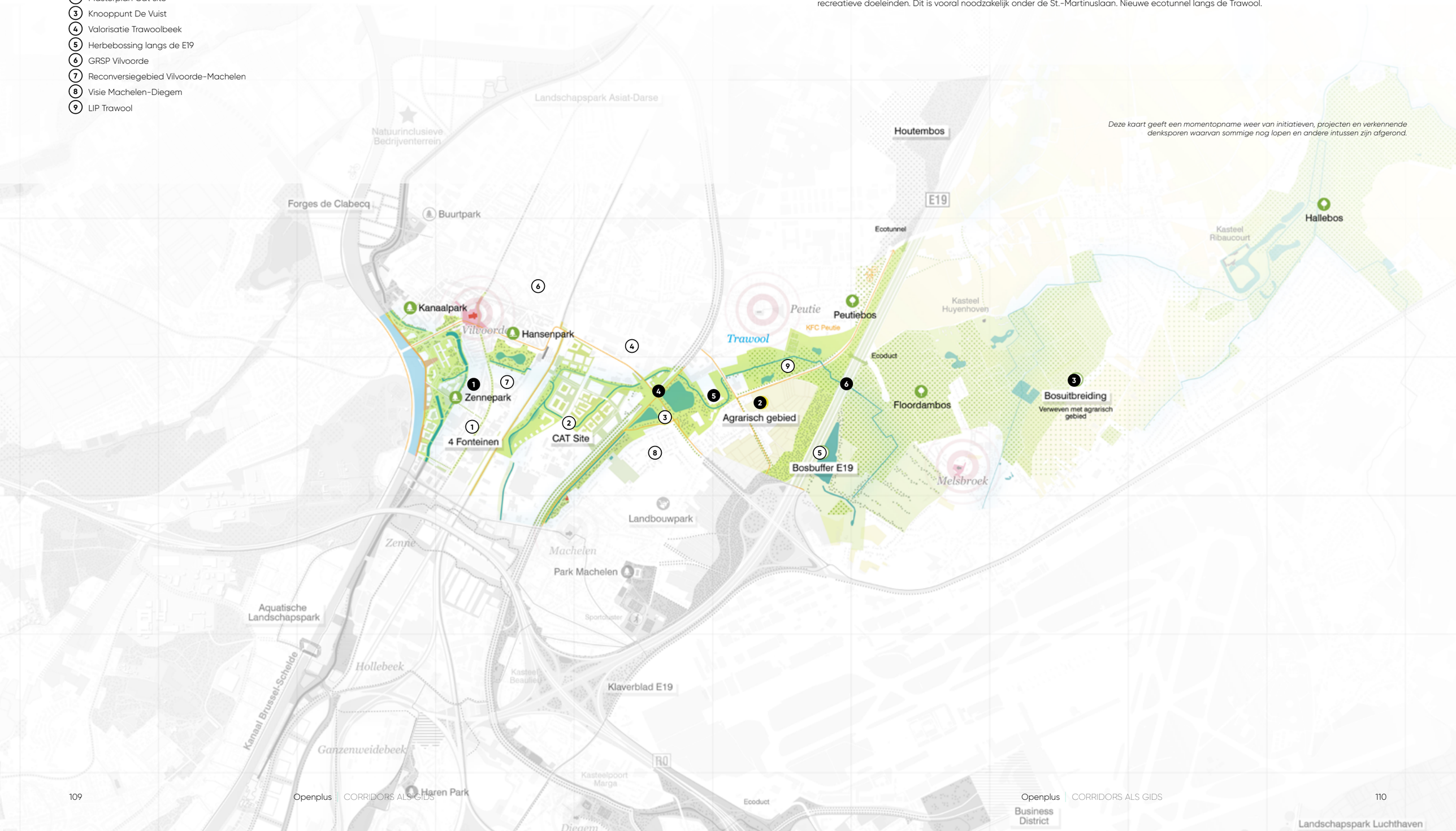

Openplus bouwt aan een sterker en meer verbonden openruimtenetwerk in Brussel en de Vlaamse Rand. Deze Openplus Gids nodigt je uit om mee te bouwen aan die beweging. Het biedt houvast én inspiratie voor openruimtemakers die zowel binnen als buiten de Openplus Centrale lokaal het verschil willen maken. En die willen bijdragen aan een gezonde, veerkrachtige leefomgeving voor mens én natuur.

De Openplus Gids is een initiatief ontstaan vanuit een samenwerking tussen Vlaanderen (het Departement Omgeving) en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (Leefmilieu Brussel). Met deze gids wordt het voorafgaand studietraject op een toegankelijke manier gesynthetiseerd voor alle openruimtemakers in Vlaanderen en Brussel.

Openplus

COLOFON

Verantwoordelijke uitgever
Toon Denys, secretaris-generaal
Departement Omgeving
Koning Albert-II laan 15 bus 553,
1210 Brussel (postadres)
vlaanderen.be/omgeving

Een uitgave van het Departement Omgeving,
Afdeling Gebiedsontwikkeling en Vergunningen
Limburg en Vlaams-Brabant

Contact
gebiedsontwikkeling.vlaamserand@vlaanderen.be

Depotnummer
D/2026/3241/132

Partners

Vlaanderen is kwaliteitsvolle omgeving

leefmilieu brussel .brussels